

POHJOLA LUOTTOKORI AMERIKA USD 10/2016 LAINAKOHTAISET EHDOT

Nämä Lainakohtaiset ehdot muodostavat yhdessä Pohjola Pankki Oyj:n 28.5.2015 päivätyn ja julkaistun sekä 6.7.2015, 5.8.2015, 23.10.2015, 28.10.2015, 2.12.2015, 4.2.2016 ja 23.2.2016 täydennetyin joukkovelkakirjaohjelman ohjelmaesitteen ("Ohjelmaesite") ja siinä olevien Yleisten lainaehtojen kanssa tämän Lainan ehdot. Ohjelman Yleisiä lainaehtoja sovelletaan, mikäli Lainakohtaisissa ehdoissa ei ole toisin määrätty. Lainakohtaiset ehdot on laadittu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/71/EY 5 artiklan 4 kohdan mukaisesti ja niitä tulee lukea yhdessä Ohjelmaesitteen ja sen mahdollisten täydennysten kanssa.

Ohjelmaesite ja sen täydennykset julkaistaan OP Ryhmän verkkosivuilla www.op.fi/joukkolainat. Ohjelmaesite sekä Ohjelman alla liikkeeseen laskettavien yksittäisten Lainojen Lainakohtaiset ehdot ja niihin liittyvät muut asiakirjat ovat maksutta saatavissa merkintäpaikoissa kunkin konttorin aukioloaikana sekä OP Ryhmän verkkosivuilla www.op.fi/joukkolainat kaksi (2) Pankkipäivää ennen Lainan merkintäajan alkamista.

Saadakseen täydelliset tiedot Liikkeeseenlaskijasta ja tarjouksesta sijoittajan on tutustuttava sekä Ohjelmaesitteeseen ja sen mahdollisiin täydennyksiin että näihin Lainakohtaisiin ehtoihin. Tätä Lainaa koskeva tiivistelmä on liitetty näihin Lainakohtaisiin ehtoihin.

Lainakohtaisissa ehdoissa on merkitty termillä "alustava" ne kohdat, jotka vahvistetaan viimeistään liikkeeseenlaskupäivänä.

Pohjola Pankki Oyj laskee liikkeeseen rajatulle joukolle sijoittajia merkittäväksi tarkoitetun private placement -tyyppisen joukkovelkakirjalainan.

SIJOITTAJA VOI MENETTÄÄ SIJOITTAMANSA PÄÄOMAN SEKÄ TUOTON OSITTAIN TAI KOKONAAN.

OSA I – YLEISET EHDOT

1. Lainan nimi:	Pohjola Luottokori Amerikka USD 10/2016
2. Liikkeeseenlaskija:	Pohjola Pankki Oyj
3. Lainan pääjärjestäjä:	Pohjola Pankki Oyj
4. Maksuasiamies:	Pohjola Pankki Oyj
5. Laskenta-asiamies:	Pohjola Pankki Oyj

6. Kohde-etuus/Kohde-etuuskori:

Luottoriskikori, johon kuuluvat seuraavat alla olevassa taulukossa MARKIT CDX North American High Yield S26 5y –indeksiin (Bloomberg-koodi CXPHY526 Corp) kuuluvien Viiteyhtiöiden luottoriskit.

	Viiteyhtiön nimi	ISIN	Paino
1	Advanced Micro Devices Inc	US007903AU15	1/100
2	AK Steel Corp	US001546AL46	1/100
3	Alcatel-Lucent USA Inc	US549463AC10	1/100
4	Ally Financial Inc	US02005NAJ90	1/100
5	American Axle & Manufacturing	US02406PAL40	1/100
6	Amkor Technology Inc	US031652BE90	1/100
7	Aramark Services Inc	US038521AM20	1/100
8	Avis Budget Group Inc	USU05375AN77	1/100
9	Avon Products Inc	US054303AW29	1/100
10	Ball Corp	US058498AS54	1/100
11	Beazer Homes USA Inc	US07556QAY17	1/100
12	Bombardier Inc	USC10602AJ68	1/100
13	Boyd Gaming Corp	US103304BK67	1/100
14	CalAtlantic Group Inc	US783764AN34	1/100
15	California Resources Corp	US13057QAF46	1/100
16	Calpine Corp	US131347CE49	1/100
17	CCO Holdings LLC	US1248EPAW31	1/100
18	CenturyLink Inc	US156700AL08	1/100
19	Chesapeake Energy Corp	US165167CF27	1/100
20	CIT Group Inc	US125581GL68	1/100
21	Communications Sales & Leasing	US20341WAD74	1/100
22	Community Health Systems Inc	US12543DAL47	1/100
23	CSC Holdings LLC	US126304AK02	1/100
24	DR Horton Inc	US23331ABF57	1/100
25	DaVita HealthCare Partners Inc	US23918KAP30	1/100
26	Dell Inc	US247025AE93	1/100
27	Deluxe Corp	US248019AS02	1/100
28	DISH DBS Corp	US25470XAE58	1/100
29	Dynegy Inc	US26817RAM07	1/100
30	Energy Transfer Equity LP	US29273VAD29	1/100
31	Equinix Inc	US29444UAL08	1/100
32	First Data Corp	US319963BP82	1/100
33	Frontier Communications Corp	US17453BAJ08	1/100
34	Genworth Holdings Inc	US37247DAK28	1/100
35	HCA Inc	US404119BL22	1/100
36	HD Supply Inc	US40415RAP01	1/100

37	iHeartCommunications Inc	US184502AD42	1/100
38	International Lease Finance Co	US459745GF62	1/100
39	iStar Inc	US45031UBQ31	1/100
40	JC Penney Co Inc	US708130AC31	1/100
41	K Hovnanian Enterprises Inc	US442488BA93	1/100
42	KB Home	US48666KAP49	1/100
43	L Brands Inc	US532716AM92	1/100
44	Lennar Corp	US526057BJ20	1/100
45	Level 3 Communications Inc	US52729NBX75	1/100
46	Liberty Interactive LLC	US530715AD31	1/100
47	MBIA Insurance Corp	XSNOREFOBL00	1/100
48	Meritor Inc	US59001KAD28	1/100
49	MGIC Investment Corp	US552848AD50	1/100
50	MGM Resorts International	US552953BB60	1/100
51	Navient Corp	US78442FEQ72	1/100
52	New Albertsons Inc	US013104AL86	1/100
53	NOVA Chemicals Corp	USC67111AF82	1/100
54	NRG Energy Inc	US629377BW10	1/100
55	Olin Corp	US680665AH97	1/100
56	Owens-Illinois Inc	US690768BF28	1/100
57	Pactiv LLC	US880394AD38	1/100
58	Parker Drilling Co	US701081AY70	1/100
59	PHH Corp	US693320AR46	1/100
60	PolyOne Corp	US73179PAK21	1/100
61	PulteGroup Inc	US745867AM30	1/100
62	RR Donnelley & Sons Co	US257867AW18	1/100
63	Radian Group Inc	US750236AM34	1/100
64	Realogy Group LLC	US75606DAA90	1/100
65	Rite Aid Corp	US767754AJ35	1/100
66	Royal Caribbean Cruises Ltd	US780153AU63	1/100
67	Sabine Pass Liquefaction LLC	US785592AH92	1/100
68	Safeway Inc	US786514BA67	1/100
69	Sanmina Corp	US800907AK37	1/100
70	Sealed Air Corp	US81211KAK60	1/100
71	Sears Roebuck Acceptance Corp	US812404BE03	1/100
72	Springleaf Finance Corp	US85171RAA23	1/100
73	Sprint Communications Inc	US852061AF78	1/100
74	SUPERVALU Inc	US868536AV55	1/100
75	T-Mobile USA Inc	US591709AL49	1/100
76	Talen Energy Supply LLC	US69352JAL17	1/100
77	Targa Resources Partners LP	US87612BAR33	1/100
78	Teck Resources Ltd	US878742AU97	1/100
79	TEGNA Inc	USU36473AJ20	1/100

80	Tenet Healthcare Corp	US88033GAV23	1/100
81	Tesoro Corp	US881609AY73	1/100
82	ADT Corp/The	US00101JAL08	1/100
83	AES Corp/VA	US00130HBV69	1/100
84	Hertz Corp/The	US428040CD99	1/100
85	McClatchy Co/The	US499040AP80	1/100
86	Neiman Marcus Group LLC/The	US640204AB95	1/100
87	New York Times Co/The	US650111AG26	1/100
88	Toys R Us Inc	US892335AL43	1/100
89	TransDigm Inc	US893647AT46	1/100
90	Transocean Inc	US893830AK59	1/100
91	Unisys Corp	US909214BP20	1/100
92	United Rentals North America I	US911365AX24	1/100
93	United States Steel Corp	US912909AD03	1/100
94	Universal Health Services Inc	US913903AN05	1/100
95	Valeant Pharmaceuticals Intern	US919111KAE29	1/100
96	Vulcan Materials Co	US929160AM18	1/100
97	Weatherford International PLC	US94707VAC46	1/100
98	Whiting Petroleum Corp	US966387AP71	1/100
99	Windstream Services LLC	US97381WAJ36	1/100
100	Yum! Brands Inc	US988498AC50	1/100

7. Valuutta: Euro
8. Lainan nimellisarvo: 7.944.000 euroa
9. Velkakirjojen muoto: Arvo-osuusmuotoinen
10. Velkakirjojen määrä: 7.944
11. Velkakirjojen nimellisarvo ja minimimerkintä: Nimellisarvo 1.000 euroa
Minimimerkintä 5.000 euroa
12. Merkintäaika: 31.3.2016 – 15.4.2016
13. Liikkeeseenlaskupäivä: 20.4.2016
14. Laina-aika: 20.4.2016 – 12.7.2021
15. Takaisinmaksupäivä: 12.7.2021 ("Alkuperäinen Takaisinmaksupäivä") tai Lopullinen Takaisinmaksupäivä

Mikäli Takaisinmaksupäivä ei ole Pankkipäivä, siirtyy Takaisinmaksupäivä seuraavaan Pankkipäivään. Maksuajankohdan siirtyminen ei vaikuta maksettavaan määrään.

16. Takaisinmaksettava määrä:

Nimellisarvo x Palautuskerroin x Valuuttakurssikerroin

Kohde-etuus/Kohde-etuuskori:

Kohdassa 6 ilmoitettu Luottoriskikori

Nimellisarvo:

7.944.000 euroa

Palautuskerroin:

Ohjelman yleisten lainaehtoien Liitteen 2 mukaisessa muodossa valittu Sääntö2:

$$1 - \sum_{i=1}^N \text{Paino}_i \times \text{Luottovastuutapahtuma}_i \times (1 - \text{Palautusosuus})$$

i on järjestyslukuindeksointi, kun kaikki Viiteyhtiöt järjestetään kronologisesti Luottovastuutapahtumien perusteella kaikkina päivinä kaikkina aikoina siten, että ensimmäisenä Luottovastuutapahtuman kohdannut Viiteyhtiö saa pienimmän i :n arvon ($i=1$), seuraavana Luottovastuutapahtuman kohdannut Viiteyhtiö saa yhtä suuremman i :n arvon ja niin edelleen. Viiteyhtiöt, jotka eivät ole kohdanneet Luottovastuutapahtumaa saavat järjestysnumerosa i Luottovastuutapahtuman kohdanneiden Viiteyhtiöiden jälkeen. N on Viiteyhtiöiden lukumäärä.

Luottovastuutapahtuma $_i$

$$= \begin{cases} 1, & \text{jos Viiteyhtiö}_i \text{ on kohdannut Luottovastuutapahtuman} \\ 0, & \text{jos Viiteyhtiö}_i \text{ ei ole kohdannut Luottovastuutapahtumaa} \end{cases}$$

Tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Sääntö2:

$$1 - \sum_{i=1}^{100} \text{Paino}_i \times \text{Luottovastuutapahtuma}_i \times (1 - 0)$$

i on järjestyslukuindeksointi, kun kaikki Viiteyhtiöt järjestetään kronologisesti Luottovastuutapahtumien perusteella kaikkina päivinä kaikkina aikoina siten, että ensimmäisenä Luottovastuutapahtuman kohdannut Viiteyhtiö saa pienimmän i :n arvon ($i=1$), seuraavana Luottovastuutapahtuman kohdannut Viiteyhtiö saa yhtä suuremman i :n arvon ja niin edelleen. Viiteyhtiöt, jotka eivät ole kohdanneet Luottovastuutapahtumaa saavat järjestysnumerosa i Luottovastuutapahtuman kohdanneiden Viiteyhtiöiden jälkeen. N on Viiteyhtiöiden lukumäärä.

Luottovastuutapahtuma $_i$ =

$$\begin{cases} 1, & \text{jos Viiteyhtiö}_i \text{ on kohdannut Luottovastuutapahtuman} \\ 0, & \text{jos Viiteyhtiö}_i \text{ ei ole kohdannut Luottovastuutapahtumaa} \end{cases}$$

Paino:

Ohjelman yleisten lainaehtoien Liitteen 2 mukaisessa sekä tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Paino1:

	Viiteyhtiön alkuperäinen paino
Irtautumispiste:	Ei sovelleta
Kiinnityspiste:	Ei sovelleta
Palautusosuus:	<u>Ohjelman yleisten lainaehtojen kohdan "Määritelmät" mukaisessa muodossa valittu Palautusosuus1:</u> Laskenta-asiamiehen määrittämä kiinteä arvo <u>Tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Palautusosuus1:</u> 0
Valuuttakurssikerroin:	<u>Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 2 mukaisessa muodossa valittu Valuuttakurssikerroin3:</u> $\text{Valuuttakurssikerroin} = \frac{\text{FX}_{\text{Alkuarvo}}}{\text{FX}_{\text{Loppuarvo}}}$ <u>Tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Valuuttakurssikerroin3:</u> $\text{Valuuttakurssikerroin} = \frac{\text{EURUSD}_{\text{Alkuarvo}}}{\text{EURUSD}_{\text{Loppuarvo}}}$
FX Loppuarvo:	<u>Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 2 mukaisessa sekä tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu FX Loppuarvo1:</u> Liikkeeseenlaskijan ilmoittama loppuarvo, joka perustuu FX Loppuarvon määräytymispäivän markkinahintaan.
FX Loppuarvon määräytymispäivä(t) FX Loppuarvon laskentaa varten:	2.7.2021
FX Alkuarvo:	<u>Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 2 mukaisessa sekä tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu FX Alkuarvo1:</u> Liikkeeseenlaskijan ilmoittama alkuarvo, joka perustuu FX Alkuarvon määräytymispäivän markkinahintaan.
FX Alkuarvon määräytymispäivä(t) FX Alkuarvon laskentaa varten:	Liikkeeseenlaskijan valitsema päivä, joka perustuu Liikkeeseenlaskijan tekemän suojausinstrumentin tekopäivään.
Tuotto:	Ei sovelleta
Loppuarvo:	Ei sovelleta

Loppuarvon määräytymispäivä(t):	Ei sovelleta
Arvostuspäivä(t):	Ei sovelleta
Havaintopäivä(t):	Ei sovelleta
Päätymispäivä:	Ei sovelleta
Tarkastelupäivä(t):	Ei sovelleta
Keskiarvostuspäivä(t):	Ei sovelleta
Alkuarvo:	Ei sovelleta
Alkuarvon määräytymispäivä(t):	Ei sovelleta
Arvostuspäivä(t):	Ei sovelleta
Havaintopäivä(t):	Ei sovelleta
Lähtöpäivä:	Ei sovelleta
Tarkastelupäivä(t):	Ei sovelleta
Keskiarvostuspäivä(t):	Ei sovelleta
Barrier:	Ei sovelleta
Tuottoraja:	Ei sovelleta
Kerroin:	Ei sovelleta
Vähimmäispalautuskerroin:	Ei sovelleta
Viitekorko:	Ei sovelleta
Viitekoron määräytymispäivä(t):	Ei sovelleta
Toteutuskorko:	Ei sovelleta
17. Takaisinmaksutapa:	Yhdessä erässä Takaisinmaksupäivänä
18. Lainaan soveltuvat Tuottokomponentit:	Kiinteä korko
Kohde-etuus/Kohde-etuuskori:	Kohdassa 6 ilmoitettu Luottoriskikori
19. Koron määräytymisperuste:	

Korkosidonnainen Laina:	Ei sovelleta
Luottoriskisidonnainen Laina:	
Korkojakso(t):	Korkojaksot ovat vuosittain 20.6. – 20.6. Korko lasketaan kullekin Korkojaksolle mukaan lukien Korkojakson ensimmäinen päivä ja pois lukien Korkojakson viimeinen päivä. Ensimmäinen Korkojakso alkaa Liikkeeseenlaskupäivästä ja päättyy 20.6.2017. Kukin seuraava Korkojakso alkaa edellisen Korkojakson päättymispäivästä ja päättyy sitä seuraavan Korkojakson Päättymispäivään.
Korkojakson Päättymispäivä(t):	Korkojakson Päättymispäivät ovat vuosittain 20.6. alkaen 20.6.2017 ja päättyen 20.6.2021. Mikäli Korkojakson Päättymispäivä ei ole Pankkipäivä, ei kyseinen Korkojakson Päättymispäivä siirry seuraavaan Pankkipäivään.
Maksettava(t) Korkotuotto/-tuotot:	<u>Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 4 mukaisessa muodossa valittu KorkotuottoI:</u> $\text{Korkotuotto}_t = \sum_{i=1}^N \text{Korkotuotto}_{t,i}$ <i>Selitys:</i> Korkotuotto muodostuu kokonaisuudessaan Viiteyhtiökoh- taisten $\text{Korkotuotto}_{t,i}$:jen summasta. <u>Tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu KorkotuottoI:</u> $\text{Korkotuotto}_t = \sum_{i=1}^{100} \text{Korkotuotto}_{t,i}$ <i>Selitys:</i> Korkotuotto muodostuu kokonaisuudessaan Viiteyhtiökoh- taisten $\text{Korkotuotto}_{t,i}$:jen summasta.
Korkotuotto(t):	<u>Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 4 kohdan mukaisessa muo- dossa valittu Korkotuotto_{t,i}:</u> $\text{Korkotuotto}_{t,i} = \text{Laskennallinen Pääoma}_{t,i} \times \text{Nimelliskorko}_t \times \text{Koronlaskuperuste}_t [\times \text{Valuuttakurssikerroin}_t]$ <u>Tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Korkotuotto_{t,i}:</u> $\text{Korkotuotto}_{t,i} = \text{Laskennallinen Pääoma}_{t,i} \times \text{Nimelliskorko}_t \times \text{Koronlaskuperuste}_t \times \text{Valuuttakurssikerroin}_t$
Laskennallinen Pääoma:	<u>Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 4 mukaisesti:</u> $\text{Laskennallinen Pääoma}_{t,i} = \text{Paino}_i \times \text{Nimellisarvo} \times \text{Häiriötön Osuus}_{t,i}$
Paino _i :	<u>Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 4 mukaisessa sekä tähän</u>

Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Paino1:

Viiteyhtiön alkuperäinen koripaino

Irtautumispiste: Ei sovelleta

Kiinnityspiste: Ei sovelleta

Palautusosuus: Ei sovelleta

Nimellisarvo: Enintään 40.000.000 euroa

Häiriötön Osuus_{t,i}: Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 4 mukaisessa sekä tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Kaava2:

Häiriötön Osuus_{t,i} =
 $\begin{cases} 1, & \text{jos ei Luottovastuutapahtumaa Korkojaksolla}_t \text{ tai aiemmin} \\ 0, & \text{jos on Luottovastuutapahtuma Korkojaksolla}_t \text{ tai aiemmin} \end{cases}$

Selitys: Määritelmää sovelletaan tapauksiin, jolloin Luottovastuutapahtuman tapahduttua kertyneitä korkoja ei makseta kuluvalta Korkojaksolta.

Valuuttakurssikerroin: Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 4 mukaisessa muodossa valittu Valuuttakurssikerroin5:

$$\text{Valuuttakurssikerroin}_t = \frac{\text{FX Alkuarvo}}{\text{FX Loppuarvo}_t}$$

Tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Valuuttakurssikerroin3:

$$\text{Valuuttakurssikerroin}_t = \frac{\text{EURUSD Alkuarvo}}{\text{EURUSD Loppuarvo}_t}$$

FX Loppuarvo_t: Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 4 mukaisessa sekä tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu FX Loppuarvo1:

Liikkeeseenlaskijan ilmoittama loppuarvo, joka perustuu FX Loppuarvon määräytymispäivän markkinahintaan.

FX Loppuarvon määräytymispäivä(t) FX Loppuarvon laskentaa varten: 16.6.2017, 18.6.2018, 18.6.2019, 18.6.2020 ja 2.7.2021.

FX Alkuarvo: Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 4 mukaisessa sekä tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu FX Alkuarvo1:

Liikkeeseenlaskijan ilmoittama alkuarvo, joka perustuu FX Alkuarvon määräytymispäivän markkinahintaan.

FX Alkuarvon määräytymispäivä: Liikkeeseenlaskijan valitsema päivä, joka perustuu Liikkeeseenlas-

vä(t) FX Alkuarvon laskentaa varten:	kijan tekemän suojausinstrumentin tekopäivään.
Nimelliskorko:	Kiinteä korko
Kiinteä korko:	Kiinteä 7,2 % per annum
Vaihtuva korko:	Ei sovelleta
Muut korkorakenteet:	Ei sovelleta
Taulukko:	Liitteen 4 mukaista Taulukkoa ei sovelleta
Nimelliskoron määräytymispäivä(t):	Ei sovelleta
Viitekorko:	Ei sovelleta
Viitekoron määräytymispäivä(t):	Ei sovelleta
Marginaali:	Ei sovelleta
Koronlaskuperuste:	30/360
Lisäkorko:	Ei
Lisäkoron määrä:	Ei sovelleta
Lisäkoron Alkupäivä:	Ei sovelleta
Lisäkoron Loppupäivä:	Ei sovelleta
Lisäkoron Tarkastelupäivä(t):	Ei sovelleta
Lisäkoron Raja-arvo:	Ei sovelleta
Lisäkoron maksupäivä(t):	Ei sovelleta
Kertatuotto:	Ei sovelleta
20. Hyvityksen määräytymisperuste:	Ei sovelleta
21. Koronmaksupäivä(t):	10.7.2017, 10.7.2018, 10.7.2019, 10.7.2020 ja 12.7.2021. Mikäli Koronmaksupäivä ei ole Pankkipäivä, siirtyy kyseinen Koronmaksupäivä seuraavaan Pankkipäivään. Maksuajankohdan siirtyminen ei vaikuta maksettavaan määrään.
22. Pankkipäivä:	Helsinki, TARGET

23. Pankkipäiväoletta: Seuraava
24. Lainan etuoikeusasema: Ohjelman yleisten lainaehtojen kohdan 4.5 mukainen Joukkovelkakirjalaina
25. Liikkeeseenlaskijan oikeus ennakaiseen takaisinmaksuun: Kyllä, sovelletaan Ohjelman yleisten lainaehtojen kohtaa 4.11
26. Arvo-osuuden omistajan oikeus vaatia ennakaisista takaisinmaksua: Ei
27. Liikkeeseenlaskijan oikeus Lainan ennakaiseen takaisinmaksuun Suojausinstrumenttiin kohdistuneen Lainmuutoksen perusteella ("Suojausinstrumenttiin kohdistunut lainmuutos") Ohjelman yleisten lainaehtojen kohta 4.12 soveltuu
28. Liikkeeseenlaskijan oikeus Lainan ennakaiseen takaisinmaksuun Suojausinstrumentin ylläpidosta johtuvien kulujen kasvun perusteella ("Suojausinstrumentin ylläpidosta johtuva kulujen kasvu") Ohjelman yleisten lainaehtojen kohta 4.13 soveltuu
29. Liikkeeseenlaskijan oikeus Lainan ennakaiseen takaisinmaksuun Suojausinstrumentissa tapahtuneen häiriön perusteella ("Suojausinstrumentissa tapahtunut häiriö"): Ohjelman yleisten lainaehtojen kohta 4.14 soveltuu
30. Liikkeeseenlaskijan oikeus Lainan takaisinostoon: Kyllä, sovelletaan Ohjelman yleisten lainaehtojen kohtaa 4.18
31. Ehto Lainan liikkeeseenlaskun toteuttamiselle: Pohjolalla on oikeus peruuttaa Lainan liikkeeseenlasku, mikäli merkintöjen määrä jää alle 3.000.000 euron.
- Pohjola pidättää itselleen oikeuden peruuttaa Lainan liikkeeseenlasku kokonaan tai osittain viimeistään Liikkeeseenlaskupäivänä, mikäli Pohjolan mielestä kansallisissa tai kansainvälisissä taloudellisissa tai poliittisissa olosuhteissa taikka muissa Lainan liikkeeseenlaskuun oleellisesti vaikuttavissa olosuhteissa on tapahtunut sellainen muutos, joka voisi haitata tai vaikeuttaa Lainan liikkeeseenlaskun toteuttamista.
32. Lainehtojen lopullinen vahvistaminen: Sovelletaan Ohjelman yleisten lainaehtojen kohtaa 4.20
33. Tiedot Kohde-etuuden arvokehityksestä ja volatilitetista: Ei sovelleta

OSA II – ERITYISET EHDOT

Luottoriskisidonnaiset Lainat

1. Liikkeeseenlaskijan oikeus laskea Lainan takaisinmaksumäärä ennenaikaisesti: Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 13 (*Erityiset ehdot – Luottoriskisidonnaiset Lainat*) kohtaa 5 ei sovelleta
2. Kauppapäivä: Viimeistään Liikkeeseenlaskupäivä
3. Lopullinen Takaisinmaksupäivä: Tarkoittaa päivää, jolloin Takaisinmaksettavan määrän maksu tapahtuu Alkuperäisen takaisinmaksupäivän sijaan sen johdosta, että Liikkeeseenlaskijan tietoon on tullut tapahtuma, joka Liikkeeseenlaskijan arvion mukaan on Luottovastuutapahtuma ja joka on tapahtunut Luottovastuutapahtumakautena, mutta jota ei kansainvälisen markkinakäytännön mukaisesti ole vahvistettu viimeistään viisi (5) Pankkipäivää ennen Alkuperäistä takaisinmaksupäivää. Takaisinmaksumäärän takaisinmaksu tapahtuu sellaisissa tapauksissa kymmenen (10) Pankkipäivää sen jälkeen, kun kansainvälisen markkinakäytännön mukaan on vahvistettu, onko tapahtunut Luottovastuutapahtuma.
4. Luottovastuutapahtumakausi: 20.4.2016 – 20.6.2021 (molemmat päivät mukaan lukien)
5. Kohde-etuutta koskevien tietojen saatavuus ja erityisehdot: www.markit.com
 Pohjola Pankki Oyj:llä on lisenssisopimuksen mukaan oikeus käyttää MARKIT CDX North American High Yield S26 -indeksiä tämän joukkovelkakirjalainaemission yhteydessä. Lisenssisopimuksen mukaan Pohjola Pankki Oyj on velvollinen sisällyttämään seuraavan tekstin markkinointimateriaaliin:
 ”The MARKIT CDX North American High Yield S26 referenced herein is the property of Markit North America Inc. and is used under license. The "Pohjola Luottokori Amerikka USD 10/2016" is not sponsored, endorsed, or promoted by Markit North America Inc or any of its members.”
 “The MARKIT CDX North American High Yield S26 (the “Index”) referenced herein is the property of Markit North America Inc. (“Index Sponsor”) and has been licensed for use in connection with "Pohjola Luottokori Amerikka USD 10/2016". Pohjola Bank Plc acknowledges and agrees that "Pohjola Luottokori Amerikka USD 10/2016" is not sponsored, endorsed or promoted by the Index Sponsor. The Index Sponsor make no representation whatsoever, whether express or implied, and hereby expressly disclaim all warranties (including, without limitation, those of merchantability or fitness for a particular purpose or use), with respect to the Index or any data included therein or relating thereto, and in particular disclaim any warranty either as to the quality, accuracy and/or completeness of the Index or any data included therein, the results obtained from the use of the Index and/or the composition of the Index at any particular time on any particular date or otherwise and/or the creditworthiness of any entity, or the

likelihood of the occurrence of a credit event or similar event (however defined) with respect to an obligation, in the Index at any particular time on any particular date or otherwise. The Index Sponsor shall not be liable (whether in negligence or otherwise) to the parties or any other person for any error in the Index, and the Index Sponsor is under no obligation to advise the parties or any person of any error therein.”

OSA III – MUUT EHDOT

Tiedot liikkeeseenlaskusta

1. Päätökset ja valtuudet, joiden nojalla Laina lasketaan liikkeeseen:	Pohjolan hallituksen 23.12.2015 antama valtuutus, jonka mukaisesti Lainan liikkeeseenlaskusta on tehty päätös 18.3.2016.
2. Liikkeeseenlaskuun osallistuvien intressit ja eturistiriidat:	Liikkeeseenlaskijan ja Laskenta-asiamiehen ollessa sama taho, on mahdollista, että Laskenta-asiamiehen tekemillä toimenpiteillä on vaikutusta Liikkeeseenlaskijan asemaan, joka saattaa aiheuttaa eturistiriitatilanteen esimerkiksi tilanteessa, jossa Laskenta-asiamiehen harkintavalta vaikuttaa Liikkeeseenlaskijan maksuvelvoitteiden määrään. Mahdollisissa eturistiriitatilanteissa Pohjola Pankin toimii hyvän tavan mukaisesti.
3. Liikkeeseenlaskun luonne:	Yksittäinen laina
4. Merkintäpaikat:	Merkintäpaikkana toimii Pohjola Pankki Oyj:n Pohjola Markets.
5. Merkintäoikeudet:	Merkintäoikeutta ei ole rajattu.
6. Merkintä-/säilytyspalkkio:	Ei merkintäpalkkiota Arvo-osuuksien säilytyksestä veloitetaan kulloinkin voimassa olevan hinnaston mukainen säilytyspalkkio.
7. Arvo-osuuksien kirjaaminen:	Arvo-osuudet kirjataan merkitsijän ilmoittamalle arvo-osuustilille viimeistään viidentenä (5.) Liikkeeseenlaskupäivän jälkeisenä Pankkipäivänä arvo-osuusjärjestelmästä ja –tileistä annettujen lakien ja Euroclear Finland Oy:n sääntöjen ja näiden sääntöjen perusteella tehtyjen päätösten mukaisesti.
8. Emissiokurssi:	Vaihtuva, noin 100. Enintään 110.
9. Merkinnän maksu:	Merkintä on maksettava kokonaisuudessaan viimeistään Liikkeeseenlaskupäivänä merkinnän yhteydessä ilmoitettavalla tavalla.
10. Lainan efektiivinen tuotto ja duraatio:	Lainalle maksettava lopullinen efektiivinen vuotuinen tuotto ja duraatio riippuvat mahdollisesta Luottovastuutapahtumasta, joten niitä ei ole mahdollista laskea etukäteen. Luottovastuutapahtuman tapahtuttua on mahdollista, että sijoittaja menettää koko sijoittamansa pääoman ja tuoton.

Jos Laina pidetään Takaisinmaksupäivään asti eikä maksettavaa tuottoa muodostu, on Lainan efektiivinen vuotuinen tuotto riippuvainen Lainan Takaisinmaksettavan määrän suuruudesta.

Lainan kassavirtojen painotettu keskimääräinen takaisinmaksuaika eli Macaulayn duraatio riippuu Lainan takaisinmaksun ajankohdasta, joten sitä ei ole mahdollista ilmoittaa etukäteen.

11. Merkintäsitoumukset:	Ei
12. Kiintiöt tarjouksen toteuttamisessa kahden tai useamman valtion alueella	Ei sovellu
13. Arvio Liikkeeseenlaskijalle kertyvän pääoman määrästä:	Liikkeeseenlaskijalle kertyy arviolta 100 % merkitystä nimellis-arvosta liikkeeseenlaskuun liittyvien palkkioiden ja kulujen jälkeen.
14. Strukturointikustannus ja pääoman suunniteltu käyttötapa:	Strukturointikustannus on noin 5,00 prosenttia, joka vastaa noin 0,94 prosentin vuotuisesta kustannusta, mikäli sijoitus pidetään eräpäivään asti, eikä Lainassa ole tapahtunut ennen aikaista takaisinmaksua. Lisäksi strukturointikustannuksen suuruus perustuu sille oletukselle, että Lainan emissiokurssi on 98,13. Kustannus sisältyy merkintähintaan, eli sitä ei vähennetä eräpäivänä maksettavasta tuotosta taikka eräpäivänä palautettavasta Takaisinmaksettavasta määrästä. Strukturointikustannus määritellään lainakohtaisesti ja se perustuu Lainan sisältämien korko- ja johdannaissijoitusten arvoille arvostuspäivänä 23.3.2016. Strukturointikustannus sisältää kaikki liikkeeseenlaskijalle Lainasta aiheutuvat kulut, kuten liikkeeseenlasku-, lisenssi-, materiaali ja markkinointi-, selvitys- ja säilytyskustannukset. Liikkeeseenlaskija ei peri lainasta erillistä merkintäpalkkiota.
	Laina on osa Liikkeeseenlaskijan varainhankintaa.
15. Arvo-osuusjärjestelmä ja rekisterinpitäjä:	Euroclear Finland Oy:n OM-järjestelmä
16. Lainan ISIN-koodi:	FI4000201330
17. Pörssilistaus ja arvio sen alkamisesta:	Ei listata
18. Jälkimarkkinat:	Pohjola Marketsissa otetaan vastaan Lainaa koskevia osto- ja myyntitarjouksia.
18. Suostumus arvopaperien edelleenmyyntiin ja lopulliseen sijoittamiseen:	Ei
19. Tarjousaika arvopaperien edelleenmyyntiin ja lopulliseen sijoittamiseen:	Ei sovelleta
20. Suostumukselle asetetut ehdot:	Ei sovelleta
21. Rahoituksenvälittäjä(t):	Ei sovelleta

22. Ilmoitukset:

Lainaa koskevat ilmoitukset ja kutsut saatetaan Arvo-osuuden omistajien tietoon internet-osoitteessa www.op.fi/joukkolainat.

Helsingissä, 20. päivänä huhtikuuta 2016

POHJOLA PANKKI OYJ

LAINAKOHTAISTEN EHTOJEN LIITE – LIIKKEESEENLASKUN TIIVISTELMÄ

Jakso A – Johdanto ja varoitukset		
A.1.	Varoitus	<p>Tämä tiivistelmä on Ohjelmaesitteen johdanto.</p> <p>Sijoittajan tulee perustaa sijoituspäätöksensä Ohjelmaesitteeseen kokonaisuutena.</p> <p>Jos Ohjelmaesitteeseen sisältyviä tietoja koskeva kanne pannaan vireille Suomen ulkopuolella, kantaja voi Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansallisen</p>

		<p>lainsäädännön nojalla joutua ennen oikeudenkäynnin vireillepanoa vastaamaan Ohjelmaesitteen käännskustannuksista.¹ Pohjola Pankki Oyj:llä ei ole aikomusta laskea lainoja liikkeeseen Suomen ulkopuolella tämän Ohjelmaesitteen alla.</p> <p>Ohjelmaesitteestä vastuulliset henkilöt voidaan asettaa siviilioikeudelliseen vastuuseen tiivistelmästä vain, jos tiivistelmä on harhaanjohtava, epätarkka tai epä johdonmukainen Ohjelmaesitteen muihin osiin nähden, tai jos siinä ei anneta yhdessä Ohjelmaesitteen muiden osien kanssa keskeisiä tietoja sijoittajien auttamiseksi, kun he harkitsevat sijoittamista tämän Ohjelmaesitteen alla liikkeeseen laskettavaan arvopapereihin.</p>
A.2.	Suostumus	Ei sovellu

Jakso B – Liikkeeseenlaskija		
B.1.	Toiminimi	<p>Liikkeeseenlaskija:</p> <p>Liikkeeseenlaskijan toiminimi on Pohjola Pankki Oyj (jäljempänä "Pankki", "Pohjola", "Laskenta-asiamies" tai "Liikkeeseenlaskija")</p> <p>OP Ryhmä:</p> <p>OP-Pohjola-ryhmän uusi nimi OP Ryhmä otettiin käyttöön 1.1.2015 alkaen. Samassa yhteydessä Keskusyhteisö OP-Pohjola osk:n nimi muutettiin OP Osuuskunnaksi.</p>
B.2.	Kotipaikka ja muita tietoja	<p>Liikkeeseenlaskija:</p> <p>Pohjola Pankki Oyj on julkinen osakeyhtiö ja finanssipalveluyritys, jonka kotipaikka on Helsinki ja johon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä. Pankki merkittiin Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriin 14.7.1903 ja sen yritys- ja yhteisötunnus on 0199920-7. Pohjola harjoittaa liikepankkina luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) tarkoitettua liiketoimintaa ja tarjoaa myös sijoituspalveluja sekä säilytys- ja varallisuudenhoitopalvelua. Osoite on Teollisuuskatu 1b, 00500 Helsinki, Suomi. Pankkiin sovelletaan Suomen lainsäädäntöä.</p> <p>OP Ryhmä:</p> <p>OP Ryhmä muodostuu yhteenliittymästä ja muusta OP Ryhmästä. Yhteenliittymä on Yhteenliittymälaisa säännelty kokonaisuus. OP Ryhmän keskusyhteisö OP Osuuskunta on merkitty kaupparekisteriin 23.5.1997. OP Osuuskunnan yritys- ja yhteisötunnus on 0242522-1. Yhtiön rekisteröity osoite on OP Osuuskunta, Teollisuuskatu 1 b, 00510 Helsinki ja puhelinnumero 010 252 010. OP Ryhmään sovelletaan Suomen lainsäädäntöä.</p>
B.4.b	Tiedossa olevat suuntaukset	<p>Liikkeeseenlaskija:</p> <p>Liikkeeseenlaskijaan ja sen toimialaan vaikuttavat keskeiset suuntaukset ovat eurooppalaisilla rahoitusmarkkinoilla vallitsevia yleisiä olosuhteita, kuten vallit-</p>

¹ Tiivistelmän käännsvelvollisuus koskee tilannetta, jossa Pankki tarjoaa Ohjelmaesitteen alla liikkeeseen laskettavia Lainoja jossakin muussa EU:n jäsenvaltiossa kuin Suomessa. Tällaisessa tilanteessa Pankilla ei ole velvollisuutta kääntää kuin tämä esitteen tiivistelmä kyseisen jäsenvaltion kielelle. Mahdollisissa oikeudenkäynneissä kyseisessä jäsenvaltiossa voi tuomioistuimella velvoittaa kantajan kääntämään Ohjelmaesitteen kokonaisuudessaan maan viralliselle kielelle. Käännsvelvollisuus ei koske Suomessa nostettavaa kannetta.

		<p>seva matala korkotaso ja pankkisääntelyn kiristyminen.</p> <p>OP Ryhmä:</p> <p>OP Ryhmään ja sen toimialaan vaikuttavat keskeiset suuntaukset ovat eurooppalaisilla rahoitusmarkkinoilla vallitsevia yleisiä olosuhteita, kuten vallitseva matala korkotaso ja pankkisääntelyn kiristyminen.</p>
B.5.	Konserni	<p>Pohjola Pankki Oyj julkaisi 22.10.2015 pörssitiedotteen, jonka mukaan Pohjola Pankki Oyj:n 22.10.2015 pidetty ylimääräinen yhtiökokous on hyväksynyt jakautumissuunnitelman, jonka rekisteröimisestä kaupparekisteriin tiedotettiin 2.7.2015. Jakautuminen on osa uuden, asiakkaiden omistaman OP Ryhmän rakentamista.</p> <p>Jakautumissuunnitelman taustalla on liiketoiminnallisen tehokkuuden lisääminen, konsernirakenteen selkiyttäminen ja hallinnon yksinkertaistaminen. Osittaisjakautumisessa Pohjola Pankki Oyj:lle jäävät sen harjoittamat keskuspankki- ja yritys pankkiluottolaitokset, pankkiiriliike sekä vahinkovakuutus toiminta. Pohjola Pankki Oyj:n kaikki muu liiketoiminta siirretään osittaisjakautumisessa perustettavalle uudelle yhtiölle. Uudelle yhtiölle siirtyvä liiketoiminta käsittää muun muassa varainhoitoon, korttiluottolaitokseen ja kiinteistövarainhoitoon liittyvät toiminnot. Jakautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintipäivä on 30.12.2015.</p> <p>Jatkossakin OP Ryhmän pankkitoiminta kuuluu kokonaisuudessaan keskinäisen vastuun piiriin. Keskinäinen vastuu OP Ryhmässä perustuu talletuspankkien yhteenliittymästä annettuun lakiin (599/2010), jonka mukaan ryhmän keskusyhteisö OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset ovat keskenään vastuussa toistensa veloista ja sitoumuksista.</p> <p>Liikkeeseenlaskija:</p> <p>Pohjola Pankki Oyj on OP Osuuskunnan tytäryhtiö ja kuuluu sekä toiminnallisesti että omistuksellisesti kiinteästi pankki-, vakuutus- ja muita finanssipalveluja tarjoavaan OP Ryhmään. OP Ryhmä muodostuu noin 180 osuuspankista ja niiden keskusyhteisöstä OP Osuuskunnasta tytäryhtiöineen. Ryhmää valvotaan yhtenä kokonaisuutena ja keskusyhteisö ja jäsenluottolaitokset (ml. Pohjola) ovat toissijaisesti keskinäisessä vastuussa toistensa veloista ja sitoumuksista. OP Ryhmän keskusrahallaitoksena toimiva Pohjola Pankki Oyj kuuluu talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa (jäljempänä Yhteenliittymälaki) tarkoitettuun yhteenliittymään, johon kuuluvat myös yhteenliittymän keskusyhteisö (OP Osuuskunta), OP-Palvelut Oy, keskusyhteisön muut jäsenluottolaitokset, keskusyhteisön ja jäsenluottolaitosten konsolidointiryhmiin kuuluvat yhteisöt sekä sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joiden äänivallasta edellä mainitut yhteisöt yksin tai yhdessä omistavat yli puolet.</p> <p>OP Ryhmä:</p> <p>OP Ryhmä muodostuu noin 180 osuuspankista ja niiden keskusyhteisöstä OP Osuuskunnasta tytäryhtiöineen. Ryhmää valvotaan yhtenä kokonaisuutena ja keskusyhteisö ja jäsenluottolaitokset ovat toissijaisesti keskinäisessä vastuussa toistensa veloista ja sitoumuksista. OP Ryhmän keskusrahallaitoksena toimiva Pohjola Pankki Oyj kuuluu talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa (jäljempänä Yhteenliittymälaki) tarkoitettuun yhteenliittymään, johon kuuluvat myös yhteenliittymän keskusyhteisö (OP Osuuskunta), OP-Palvelut Oy, keskusyhteisön muut jäsenluottolaitokset, keskusyhteisön ja jäsenluottolaitosten konsolidointiryhmiin kuuluvat yhteisöt sekä sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset</p>

		<p>ja palveluyritykset, joiden äänivallasta edellä mainitut yhteisöt yksin tai yhdessä omistavat yli puolet.</p> <p>OP Ryhmän rakenne 31.3.2015:</p>
B.9.	Tulosennuste	<p>Liikkeeseenlaskija:</p> <p>Vuoden 2016 näkymät: Pohjola-konsernin tuloksen ennen veroja vuonna 2016 odotetaan jäävän pienemmäksi kuin jatkuvien toimintojen tulos vuonna 2015. Tuloskehityksen merkittävimmät epävarmuustekijät liittyvät liiketoiminnan kasvuvauhtiin, saamisten arvonalentumisiin, korko- ja sijoitusmarkkinoiden kehitykseen, suurvahinkojen vaikutuksesta korvausmenoon sekä vakuutusvelan diskonttaamisessa käytettyyn diskonttokoron tasoon.</p> <p>OP Ryhmä:</p> <p>Vuoden 2016 näkymät: OP Ryhmän vuoden 2016 tuloksen ennen veroja arvioidaan muodostuvan samantasoiseksi kuin vuonna 2015. Tulosarvion merkittävimmät epävarmuustekijät liittyvät epäsuotuisiin korko- ja sijoitusympäristön muutoksiin. Myös saamisten arvonalentumisten kehitykseen liittyy epävarmuutta.</p>
B.10.	Tilintarkastuskertomuksien huomautukset	<p>Liikkeeseenlaskija:</p> <p>Ei sovellu. Tilintarkastuskertomuksissa ei ole esitetty huomautuksia.</p> <p>OP Ryhmä:</p> <p>Ei sovellu. Tilintarkastuskertomuksissa ei ole esitetty huomautuksia.</p>

B.12.	Historialliset tiedot, kehitysnäkymät, merkittävät muutokset	<p>Liikkeeseenlaskijan konsernin keskeisiä historiallisia tunnuslukuja:</p> <p>Pohjola-konsernin tuloslaskelma</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Milj. €</th> <th>1-12/ 2015</th> <th>1-12/ 2014</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="3">Jatkuvat toiminnot</td> </tr> <tr> <td>Korkokate</td> <td>220</td> <td>257</td> </tr> <tr> <td>Saamisten arvonalentumiset</td> <td>29</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>Korkokate arvonalentumisten jälkeen</td> <td>191</td> <td>231</td> </tr> <tr> <td>Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot</td> <td>646</td> <td>593</td> </tr> <tr> <td>Palkkiotuotot ja -kulut, netto</td> <td>37</td> <td>52</td> </tr> <tr> <td>Kaupankäynnin nettotuotot</td> <td>105</td> <td>77</td> </tr> <tr> <td>Sijoitustoiminnan nettotuotot</td> <td>75</td> <td>64</td> </tr> <tr> <td>Liiketoiminnan muut tuotot</td> <td>29</td> <td>30</td> </tr> <tr> <td>Nettotuotot yhteensä</td> <td>1 082</td> <td>1 048</td> </tr> <tr> <td>Henkilöstökulut</td> <td>155</td> <td>163</td> </tr> <tr> <td>ICT-kulut</td> <td>92</td> <td>94</td> </tr> <tr> <td>Poistot</td> <td>49</td> <td>52</td> </tr> <tr> <td>Muut kulut</td> <td>161</td> <td>191</td> </tr> <tr> <td>Kulut yhteensä</td> <td>457</td> <td>500</td> </tr> <tr> <td>Osuus pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävien osakkuusyritysten tuloksesta</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Tulos ennen veroja</td> <td>625</td> <td>548</td> </tr> <tr> <td>Tuloverot</td> <td>120</td> <td>107</td> </tr> <tr> <td>Tulos jatkuvista toiminnoista</td> <td>505</td> <td>441</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Lopetetut toiminnot</td> </tr> <tr> <td>Tulos lopetetuista toiminnoista</td> <td>22</td> <td>29</td> </tr> <tr> <td>Tilikauden tulos</td> <td>527</td> <td>470</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Jakautuminen:</td> </tr> <tr> <td>Emoyhtiön omistajille</td> <td>517</td> <td>461</td> </tr> <tr> <td>Määräysvallattomille omistajille</td> <td>10</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>Tilikauden tulos</td> <td>527</td> <td>470</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Pohjola-konsernin tase</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Milj. €</td> <td>31.12.2015</td> <td>31.12.2014</td> </tr> <tr> <td>Käteiset varat</td> <td>8 465</td> <td>3 774</td> </tr> <tr> <td>Saamiset luottolaitoksilta</td> <td>9 678</td> <td>10 257</td> </tr> <tr> <td>Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td> Kaupankäynnin rahoitusvarat</td> <td>852</td> <td>360</td> </tr> <tr> <td> Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Johdannaissopimukset</td> <td>5 727</td> <td>5 946</td> </tr> <tr> <td>Saamiset asiakkailta</td> <td>17 183</td> <td>15 513</td> </tr> <tr> <td>Vahinkovakuutustoiminnan varat</td> <td>4 124</td> <td>3 854</td> </tr> <tr> <td>Sijoitusomaisuus</td> <td>11 419</td> <td>8 112</td> </tr> <tr> <td>Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävät sijoitukset</td> <td>16</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Aineettomat hyödykkeet</td> <td>781</td> <td>786</td> </tr> </tbody> </table>	Milj. €	1-12/ 2015	1-12/ 2014	Jatkuvat toiminnot			Korkokate	220	257	Saamisten arvonalentumiset	29	25	Korkokate arvonalentumisten jälkeen	191	231	Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	646	593	Palkkiotuotot ja -kulut, netto	37	52	Kaupankäynnin nettotuotot	105	77	Sijoitustoiminnan nettotuotot	75	64	Liiketoiminnan muut tuotot	29	30	Nettotuotot yhteensä	1 082	1 048	Henkilöstökulut	155	163	ICT-kulut	92	94	Poistot	49	52	Muut kulut	161	191	Kulut yhteensä	457	500	Osuus pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävien osakkuusyritysten tuloksesta	0	0	Tulos ennen veroja	625	548	Tuloverot	120	107	Tulos jatkuvista toiminnoista	505	441	Lopetetut toiminnot			Tulos lopetetuista toiminnoista	22	29	Tilikauden tulos	527	470	Jakautuminen:			Emoyhtiön omistajille	517	461	Määräysvallattomille omistajille	10	9	Tilikauden tulos	527	470	Pohjola-konsernin tase						Milj. €	31.12.2015	31.12.2014	Käteiset varat	8 465	3 774	Saamiset luottolaitoksilta	9 678	10 257	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat			Kaupankäynnin rahoitusvarat	852	360	Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat	0	0	Johdannaissopimukset	5 727	5 946	Saamiset asiakkailta	17 183	15 513	Vahinkovakuutustoiminnan varat	4 124	3 854	Sijoitusomaisuus	11 419	8 112	Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävät sijoitukset	16	2	Aineettomat hyödykkeet	781	786
Milj. €	1-12/ 2015	1-12/ 2014																																																																																																																											
Jatkuvat toiminnot																																																																																																																													
Korkokate	220	257																																																																																																																											
Saamisten arvonalentumiset	29	25																																																																																																																											
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	191	231																																																																																																																											
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	646	593																																																																																																																											
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	37	52																																																																																																																											
Kaupankäynnin nettotuotot	105	77																																																																																																																											
Sijoitustoiminnan nettotuotot	75	64																																																																																																																											
Liiketoiminnan muut tuotot	29	30																																																																																																																											
Nettotuotot yhteensä	1 082	1 048																																																																																																																											
Henkilöstökulut	155	163																																																																																																																											
ICT-kulut	92	94																																																																																																																											
Poistot	49	52																																																																																																																											
Muut kulut	161	191																																																																																																																											
Kulut yhteensä	457	500																																																																																																																											
Osuus pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävien osakkuusyritysten tuloksesta	0	0																																																																																																																											
Tulos ennen veroja	625	548																																																																																																																											
Tuloverot	120	107																																																																																																																											
Tulos jatkuvista toiminnoista	505	441																																																																																																																											
Lopetetut toiminnot																																																																																																																													
Tulos lopetetuista toiminnoista	22	29																																																																																																																											
Tilikauden tulos	527	470																																																																																																																											
Jakautuminen:																																																																																																																													
Emoyhtiön omistajille	517	461																																																																																																																											
Määräysvallattomille omistajille	10	9																																																																																																																											
Tilikauden tulos	527	470																																																																																																																											
Pohjola-konsernin tase																																																																																																																													
Milj. €	31.12.2015	31.12.2014																																																																																																																											
Käteiset varat	8 465	3 774																																																																																																																											
Saamiset luottolaitoksilta	9 678	10 257																																																																																																																											
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat																																																																																																																													
Kaupankäynnin rahoitusvarat	852	360																																																																																																																											
Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat	0	0																																																																																																																											
Johdannaissopimukset	5 727	5 946																																																																																																																											
Saamiset asiakkailta	17 183	15 513																																																																																																																											
Vahinkovakuutustoiminnan varat	4 124	3 854																																																																																																																											
Sijoitusomaisuus	11 419	8 112																																																																																																																											
Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävät sijoitukset	16	2																																																																																																																											
Aineettomat hyödykkeet	781	786																																																																																																																											

Aineelliset hyödykkeet	58	72
Muut varat	1 317	1 789
Verosaamiset	35	34
Yhteensä	59 655	50 498
Omistajille jaettavaksi luokitellut omaisuuserät		205
Varat yhteensä	59 655	50 703
Velat luottolaitoksille	5 209	5 241
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat		
Kaupankäynnin rahoitusvelat		4
Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvelat		
Johdannaissopimukset	5 646	5 889
Velat asiakkaille	17 549	11 442
Vahinkovakuutustoiminnan velat	3 160	2 972
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	19 475	17 587
Varaukset ja muut velat	2 766	2 479
Verovelat	370	391
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	1 737	1 084
Yhteensä	55 914	47 090
Omistajille jaettavaksi luokiteltuihin omaisuuseriin liittyvät velat		205
Velat yhteensä	55 914	47 295
Oma pääoma		
Emoyhtiön omistajien osuus		
Osakepääoma	428	428
Käyvän arvon rahasto	120	231
Muut rahastot	1 093	1 093
Kertyneet voittovarot	1 996	1 564
Omistajille jaettavaksi luokiteltuihin omaisuuseriin liittyvät oma pääoman erät		
Määräysvallattomien omistajien osuus	105	92
Oma pääoma yhteensä	3 741	3 408
Velat ja oma pääoma yhteensä	59 655	50 703
Pohjola-konsernin omat varat ja vakavaraisuus		
Omia varat ja vakavaraisuus on esitetty EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU 575/2013) (CRR) mukaisesti.		
Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Oma pääoma	3 741	3 408
Poistetaan vakuutusyhtiöiden vaikutus omasta pääomasta (oma pääoma ja konsernieliminoinnit)	-365	-183
Käyvän arvon rahasto, rahavirran suojaus	-11	-17
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä	3 364	3 209
Aineettomat hyödykkeet	-73	-195
Eläkevastuun ylikate ja arvostusoikaisut	-20	-1

	Suunniteltu voitonjako/hallituksen esittämä voitonjako	-155	-141
	Realisoitumattomien voittojen siirtymäsäännös		-50
	Arvon alentumiset - odotetut tappiot alijäämä	-115	-122
	Ensisijaisen lisäpääoman (AT1) alijäämä		
	Ydinpääoma (CET1)	3 001	2 700
	Muihin ensisijaisiin omiin varoihin luettavat instrumentit		
	Pääomallinat, joihin sovelletaan siirtymäsäännöstä	192	219
	Toissijaisen pääoman alijäämä		
	Siirto ydinpääomaan		
	Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	192	219
	Ensisijainen pääoma (T1)	3 193	2 919
	Debentuurilainat	1 207	663
	Realisoitumattomien voittojen siirtymäsäännös		50
	Siirto ensisijaiseen lisäpääomaan (AT1)		
	Toissijainen pääoma (T2)	1 207	713
	Omat varat yhteensä	4 400	3 633
	Riskipainotetut erät		
	Luotto- ja vastapuoliriski		
	Valtio- ja keskuspankkivastuut	23	26
	Luottolaitosvastuut	1 200	1 305
	Yritysvastuut	12 301	11 831
	Vähittäisvastuut	785	1 010
	Oman pääoman ehtoiset sijoitukset *	3 730	4 132
	Muut **	506	931
	Markkinariski	1 450	1 467
	Operatiivinen riski	1 297	1 137
	Yhteensä	21 292	21 839
	Suhdeluvut, %		
	Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	14,1	12,4
	Tier 1 -vakavaraisuussuhde	15,0	13,4
	Vakavaraisuussuhde	20,7	16,6
	Suhdeluvut ilman siirtymäsäännöksiä, %		
	Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	14,1	12,6
	Tier 1 -vakavaraisuussuhde	14,1	12,6
	Vakavaraisuussuhde	19,8	15,6
	Basel I -lattia, milj. €		
	Omat varat	4 400	3 633
	Basel I -lattian pääomavaatimus	1 583	1 441
	Puskuri Basel I -lattiaan	2 817	2 192
	* Oman pääoman ehtoisten sijoitusten riskipaino sisältää 3,7 miljardia euroa ryhmän sisäisistä vakuutusyhtiösijoituksista.		
	** Muiden vastuiden riskipainosta 31 miljoonaa euroa on laskennallisia verosaamisia, jotka käsitellään 250 prosentin riskipainolla ydinpääomista vähentämisen sijaan.		
	Pääomallainoihin on sovellettu vanhoja pääomainstrumentteja koskevia siirtymäsäännöksiä. Niistä on luettu omiin varoihin 70 prosenttia 31.12.2012 liikkeessä olleesta määrästä.		

Realisoitumattomat arvostukset on luettu ydinpääomaan. Vertailuvuonna negatiiviset realisoitumattomat arvostukset luettiin ydinpääomaan ja positiiviset toissijaiseen pääomaan Finanssi-
valvonnan kannanoton mukaisesti.

Pankin kehitysnäkymissä ei ole tapahtunut merkittäviä kielteisiä muutoksia viimeisen tarkastetun tilinpäätöksen julkistamispäivän jälkeen.

Pankin taloudellisessa asemassa tai kaupankäyntipositiossa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia 31.12.2015 jälkeen.

OP Ryhmän keskeisiä historiallisia tunnuslukuja:

OP Ryhmän tuloslaskelma

Milj. €	1-12/2015	1-12/2014	Muutos, %
Korkotuotot	2 486	2 685	-7
Korkokulut	1 460	1 642	-11
Korkokate ennen arvonalentumisia	1 026	1 043	-2
Saamisten arvonalentumiset	78	88	-12
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	948	955	-1
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	639	589	8
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	278	197	41
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	704	707	0
Kaupankäynnin nettotuotot	107	88	20
Sijoitustoiminnan nettotuotot	87	74	18
Liiketoiminnan muut tuotot	46	52	-12
Nettotuotot yhteensä	2 807	2 662	5
Henkilöstökulut	781	741	5
Muut hallintokulut	420	414	2
Liiketoiminnan muut kulut	319	401	-20
Kulut yhteensä	1 520	1 555	-2
Palautukset omistaja-asiakkaille ja kertyneet asiakasbonukset	195	195	0
Osuus pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävien osakkuusyritysten tuloksesta	9	3	
Kauden tulos ennen veroja	1 101	915	20
Tuloverot	249	308	-19
Kauden tulos	853	607	40
Jakautuminen, milj. €			
Omistajien osuus tilikauden tuloksesta	845	599	41
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta	8	8	
Yhteensä	853	607	40

OP Ryhmän tase

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014	Muutos, %
Käteiset varat	8 581	3 888	
Saamiset luottolaitoksilta	425	686	-38

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	928	427	
Johdannaissopimukset	5 696	5 920	-4
Saamiset asiakkailta	75 192	70 683	6
Vahinkovakuutustoiminnan varat	4 067	3 797	7
Henkivakuutustoiminnan varat	13 858	11 238	23
Sijoitusomaisuus	12 423	9 500	31
Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävät sijoitukset	93	56	66
Aineettomat hyödykkeet	1 395	1 332	5
Aineelliset hyödykkeet	843	781	8
Muut varat	1 526	1 951	-22
Verosaamiset	118	168	-30
Varat yhteensä	125 145	110 427	13
Velat luottolaitoksille	1 673	1 776	-6
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	0	4	-100
Johdannaissopimukset	5 345	5 489	-3
Velat asiakkaille	58 220	51 163	14
Vahinkovakuutustoiminnan velat	3 159	2 972	6
Henkivakuutustoiminnan velat	13 532	11 230	20
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	27 706	24 956	11
Varaukset ja muut velat	3 625	3 447	5
Verovelat	866	964	-10
Lisäosuudet	106	192	-45
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	1 590	1 020	56
Velat yhteensä	115 822	103 214	12
Oma pääoma			
OP Ryhmän omistajien osuus			
Osake- ja osuuspääoma	2 656	1 709	55
Osakepääoma	0	0	25
Jäsenosuudet	154	148	4
Tuotto-osuudet	2 502	1 561	60
Käyvän arvon rahasto	242	425	-43
Muut rahastot	2 085	1 996	4
Kertyneet voittovarot	4 271	3 014	42
Määräysvallattomien osuus	70	69	1
Oma pääoma yhteensä	9 324	7 213	29
Velat ja oma pääoma yhteensä	125 145	110 427	13
OP Ryhmän rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vaka- varaisuus			
Milj. €	31.12.2015	31.12.2014	Muutos, %
OP Ryhmän omat pääomat	9 324	7 213	29

		<p>Osuuspääoma, pääomalainat, ikuiset lainat ja debentuurilainat</p> <p>Muut omiin varoihin sisältyvät toimialakohtaiset erät</p> <p>Liikearvo ja aineettomat hyödykkeet</p> <p>Tasotusmäärä</p> <p>Suunniteltu voitonjako</p> <p>Omista varoista vähennettävät IFRS-erät*</p> <p>Arvon alentumiset - odotetut tappiot alijäämä</p> <p>Ryhmittymän omat varat yhteensä</p> <p>Luottolaitostoiminnan omien varojen vaade**</p> <p>Vakuutusliiketoiminnan omien varojen vaade***</p> <p>Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä</p> <p>Ryhmittymän vakavaraisuus</p> <p>Ryhmittymän vakavaraisuussuhde (omat varat/omien varojen vähimmäismäärä) (%)</p> <p>* Eläkevastuun ylikate, Sijoituskiinteistöjen käypiin arvoihin arvostus, Käyvän arvon rahastosta rahavirran suojauksen osuus.</p> <p>** Riskipainotetut sitoumukset x 10,5 %.</p> <p>*** Toimintapääoman minimi.</p> <p>Uusien jäsenpankkien vaikutus ryhmittymän vakavaraisuussuhteeseen oli 0,5 prosenttiyksikköä.</p> <p>OP Ryhmän kehitysnäkymissä ei ole tapahtunut merkittäviä kielteisiä muutoksia viimeisen tarkastetun tilinpäätöksen julkistamispäivän jälkeen.</p> <p>OP Ryhmän taloudellisessa asemassa tai kaupankäyntipositiossa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia 31.12.2015 jälkeen.</p>	<p>1 547</p> <p>-76</p> <p>-1 356</p> <p>-220</p> <p>-66</p> <p>-57</p> <p>-280</p> <p>8 815</p> <p>3 707</p> <p>557</p> <p>4 265</p> <p>4 550</p> <p>207</p>	<p>1 072</p> <p>-72</p> <p>-1 286</p> <p>-179</p> <p>-22</p> <p>-79</p> <p>-313</p> <p>6 334</p> <p>2 865</p> <p>485</p> <p>3 350</p> <p>2 984</p> <p>189</p>	<p>44</p> <p>-6</p> <p>-5</p> <p>-23</p> <p>28</p> <p>11</p> <p>39</p> <p>29</p> <p>15</p> <p>27</p> <p>52</p>
B.13.	Viimeaikaiset tapahtumat jotka voivat vaikuttaa maksukykyyn	<p>Liikkeeseenlaskija:</p> <p>Lukuun ottamatta edellä kohdassa B.12 mainittuja tapahtumia Liikkeeseenlaskijan tiedossa ei ole sellaisia Liikkeeseenlaskijaan liittyviä viimeaikaisia tapahtumia, jotka olisivat ratkaisevia arvioitaessa Liikkeeseenlaskijan maksukykyä.</p> <p>OP Ryhmä:</p> <p>Lukuun ottamatta edellä kohdassa B.12 mainittuja tapahtumia Liikkeeseenlaskijan tiedossa ei ole sellaisia OP Ryhmään liittyviä viimeaikaisia tapahtumia, jotka olisivat ratkaisevia arvioitaessa OP Ryhmän maksukykyä.</p>			
B.14.	Konsernin sisäinen riippuvuus	<p>Liikkeeseenlaskija:</p> <p>Pohjola Pankki Oyj on OP Osuuskunnan tytäryhtiö ja kuuluu sekä toiminnallisesti että omistuksellisesti kiinteästi pankki-, vakuutus- ja muita finanssipalveluja tarjoavaan OP Ryhmään ja on tätä kautta riippuvainen ryhmästä. Ryhmää valvotaan yhtenä kokonaisuutena ja keskusyhteisö ja jäsenluottolaitokset (ml. Pohjola) ovat toissijaisesti keskinäisessä vastuussa toistensa veloista ja sitoumuksista Yh-</p>			

		<p>teenliittymälain nojalla edellä kohdassa B.5 kuvatusti.</p> <p>OP Ryhmä:</p> <p>OP Ryhmää valvotaan yhtenä kokonaisuutena ja keskusyhteisö ja jäsenluottolaitokset (ml. Pohjola) ovat toissijaisesti keskinäisessä vastuussa toistensa veloista ja sitoumuksista Yhteenliittymälain nojalla edellä kohdassa B.5 kuvatusti ja tätä kautta riippuvaisia toisistaan.</p>				
B.15.	Päätoimialat	<p>Liikkeeseenlaskija:</p> <p>Pohjola harjoittaa liikepankkina luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) tarkoitettua liiketoimintaa ja tarjoaa myös sijoituspalveluja sekä säilytys- ja varallisuudenhoitopalvelua. Muun liiketoimintansa lisäksi Pohjola toimii OP Ryhmän keskuspankkina ja vastaa ryhmän maksuvalmiudesta sekä kansainvälisestä liiketoiminnasta.</p> <p>Pohjollalla on toimintaa Suomessa ja Baltian pankkitoiminta tarjoaa rahoitusyhtiötuotteita Virossa, Latviassa ja Liettuassa. Latviassa ja Liettuassa toimitaan Virossa rekisteröidyn Seesam Insurance AS:n sivuliikkeenä ja tarjoaa vahinkovakuutuspalveluita.</p> <p>Vuonna 2013 pääkaupunkiseudulla toimintansa aloittaneen Omasairaala Oy:n liiketoimintaa on päätetty laajentaa avaamalla neljä uutta yksityissairaala Suomeen. Samalla se laajentaa toimintaansa uusille erikoisaloille ja työterveyteen. Valtakunnallista sairaalaverkostoa rakennetaan Pohjola-nimellä. Omasairaalan nimi muuttuu Pohjola Terveys Oy:ksi syksyllä 2015.</p> <p>OP Ryhmä:</p> <p>OP Ryhmään kuuluvat yritykset harjoittavat pankki- ja vakuutustoimintaa ja sitä tukevaa toimintaa.</p>				
B.16.	Omistus ja määräysvalta	<p>Liikkeeseenlaskija:</p> <p>OP Osuuskunnan toteuttaman ostotarjouksen seurauksena Pohjola Pankki Oyj:n A-osakkeet poistettiin Helsingin Pörssistä 30.9.2014.</p> <p>Pohjola Pankki Oyj:n osakkeet poistettiin arvo-osuusjärjestelmästä 28.11.2014 ja osakesarjat A ja K yhdistettiin yhdeksi osakelajiksi.</p> <p>Pohjola on OP Ryhmän keskusyhteisön OP Osuuskunnan täysin omistama ja merkittävin tytäryhtiö.</p> <p>OP Ryhmä:</p> <p>OP Ryhmän keskusyhteisö OP Osuuskunta on osuuskunta, jonka jäsenenä voivat olla osuuspankkilaissa tarkoitettut luottolaitokset, joiden säännöt tai yhtiöjärjestyksen osuuskunta on hyväksynyt. OP Osuuskunnan omistavat osuuspankit.</p>				
B.17.	Luottokelpoisuusluokitukset	<p>Liikkeeseenlaskija:</p> <p>Pohjola Pankki Oyj:n luottoluokitukset ovat seuraavat (31.3.2015):</p> <table border="1"> <tr> <td>Luokituslaitos</td> <td>Lyhytaikainen varainhankinta</td> <td>Pitkäaikainen varainhankinta</td> <td>Näkymät</td> </tr> </table>	Luokituslaitos	Lyhytaikainen varainhankinta	Pitkäaikainen varainhankinta	Näkymät
Luokituslaitos	Lyhytaikainen varainhankinta	Pitkäaikainen varainhankinta	Näkymät			

		<table border="1"> <tr> <td>Standard & Poor's</td> <td>A-1+</td> <td>AA-</td> <td>Negatiiviset</td> </tr> <tr> <td>Moody's</td> <td>P-1</td> <td>Aa3</td> <td>Vakaat</td> </tr> <tr> <td>Fitch</td> <td>F1</td> <td>A+</td> <td>Vakaat</td> </tr> </table> <p>OP Ryhmä: OP Ryhmän luottoluokitukset ovat seuraavat (31.3.2015):</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Luokitus-laitos</th> <th>Lyhytaikainen varainhankinta</th> <th>Pitkäaikainen varainhankinta</th> <th>Näkymät</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Standard & Poor's</td> <td>A-1+</td> <td>AA-</td> <td>Negatiiviset</td> </tr> <tr> <td>Moody's</td> <td>P-1</td> <td>Aa3</td> <td>Vakaat</td> </tr> <tr> <td>Fitch</td> <td>F1</td> <td>A+</td> <td>Vakaat</td> </tr> </tbody> </table> <p>Fitch Ratings antaa luokituksen sekä OP Ryhmälle että Pohjola Pankki Oyj:lle. OP Ryhmän taloudellinen asema vaikuttaa myös pelkästään Pohjolalle annettaviin luottoluokituksiin.</p> <p>Pohjola Pankki Oyj on 30.11.2015 ilmoittanut Fitch Ratings Limitedille irtisanoivansa yhtiön luottoluokituksia koskevan sopimuksen päättymään nykyisen sopimuskauden lopussa 31.12.2015.</p>	Standard & Poor's	A-1+	AA-	Negatiiviset	Moody's	P-1	Aa3	Vakaat	Fitch	F1	A+	Vakaat	Luokitus-laitos	Lyhytaikainen varainhankinta	Pitkäaikainen varainhankinta	Näkymät	Standard & Poor's	A-1+	AA-	Negatiiviset	Moody's	P-1	Aa3	Vakaat	Fitch	F1	A+	Vakaat
Standard & Poor's	A-1+	AA-	Negatiiviset																											
Moody's	P-1	Aa3	Vakaat																											
Fitch	F1	A+	Vakaat																											
Luokitus-laitos	Lyhytaikainen varainhankinta	Pitkäaikainen varainhankinta	Näkymät																											
Standard & Poor's	A-1+	AA-	Negatiiviset																											
Moody's	P-1	Aa3	Vakaat																											
Fitch	F1	A+	Vakaat																											
B.18	Kuvaus yhteisvastuun luonteesta ja soveltamisalasta	OP Ryhmään kuuluvat jäsenluottolaitokset ja keskusyhteisö ovat keskinäisessä vastuussa toistensa veloista. Velkoja, joka ei ole saanut jäsenluottolaitokselta suoritusta erääntyneestä saatavastaan, voi vaatia suoritusta keskusyhteisöltä, kun päävelka on erääntynyt.																												
B.19	OP Ryhmästä annettavat tiedot	OP Ryhmän tiedot sisältyvät kuhunkin B-jakson osatekijään ja tämän lisäksi ryhmään liittyvät riskitekijät on kuvattu kohdassa D.2.																												

Jakso C - Arvopaperit		
C.1.	Tarjottavien ja/tai kaupankäynnin kohteeksi otettavien arvopapereiden tyytit ja lajit	Arvopaperityyppi: Joukkovelkakirja Laji: Arvo-osuusmuotoinen Lainan tunnisteenä oleva ISIN-koodi: FI4000201330
C.2.	Valuutta	Lainan valuutta on euro.
C.5.	Rajoitukset luovutettavuudessa	Ei sovellu. Velkakirjat ovat vapaasti luovutettavissa.
C.8.	Oikeudet, etuoikeusjärjestys ja rajoitukset	Pohjola laskee tämän joukkovelkakirjalainaohjelman puitteissa liikkeeseen voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti yksittäisiä yleisöille merkittäväksi tarkoitettuja tai rajatulle sijoittajajoukolle tarkoitettuja private placement -tyyppisiä joukkovelkakirjalainoja (erillislainoja). Lainat voidaan laskea liikkeeseen debentuureina, joilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeeseenlaskijan muilla sitoumuksilla tai joukkovelkakirjalainoina, joilla

		<p>on sama etuoikeus kuin Liikkeeseenlaskijan muilla vakuudettomilla sitoumuksilla.</p> <p>Laina lasketaan liikkeeseen rajatulle sijoittajajoukolle tarkoitettuna private placement –tyyppisenä joukkovelkakirjalainana.</p>
C.9	Korko, tuotto, hyvitys, takaisinmaksu ja muita tietoja	<p>Luottoriskisidonnaisessa rakenteessa lainan Nimellisarvoon kohdistuu pääomatappion riski. Mikäli Lainan Kohde-etuutena oleva Viiteyhtiö kohtaa Luottovastuutapahtuman Luottovastuutapahtumakaudella, Lainan koronlaskennan perusteena oleva Laskennallinen pääoma sekä sijoittajalle Takaisinmaksettava määrä alenee. Lainan kohde-etuutena on useampi Viiteyhtiö. Sijoittajalle Takaisinmaksettavaan määrään vaikuttaa myös Valuuttakurssikerroin.</p> <p>Luottoriskisidonnaisessa rakenteessa mahdollinen Korkotuotto perustuu kiinteään korkoon. Korkotuoton maksu tapahtuu useassa erässä lainan juoksuaikana kunkin Korkojakson jälkeen.</p> <p>Korkotuoton määräytyminen riippuu käytettävästä Koronlaskuperusteesta.</p> <p>Lainan kuolettamista koskevat järjestelyt, takaisinmaksumenettely mukaan luetuna:</p> <p>Lainan pääoma ja korko maksetaan Ohjelman Yleisten lainaehtojen ja Lainakohtaisissa ehdoissa ilmoitettuina takaisinmaksu- ja koronmaksupäivinä, voimassa olevien lakien ja EFi:n sääntöjen ja päätösten mukaisesti sille, jolle arvosuustilin tietojen mukaan on eräpäivänä ja/tai muuna maksupäivänä oikeus vastaanottaa suoritus.</p> <p>Velkapapereiden haltijoiden edustajan nimi: Ei sovellu. Velkapapereiden haltijalle ei nimetä edustajaa.</p>
C.10.	Tuoton johdannaisosio	<p>Mikäli sijoittaja myy Lainan ennen eräpäivää, hänellä saattaa olla esimerkiksi markkinakehitykseen liittyvä riski, minkä johdosta voi syntyä luovutustappiota.</p> <p>Mikäli Laina pidetään takaisinmaksupäivään asti eikä maksettavaa tuottoa muodostu, voi Lainan efektiivinen vuotuinen tuotto olla Valuuttakurssikertoimen ja ylikurssin vuoksi negatiivinen.</p> <p>Liikkeeseenlaskijalla on oikeus Lainan ennen aikaiseen takaisinmaksuun. Liikkeeseenlaskija maksaa tällöin takaisin nimellisarvon kokonaisuudessaan. Takaisinmaksettavalle määrälle ei kerry korkoa/Hyvitystä takaisinmaksupäivän jälkeiseltä ajalta. Liikkeeseenlaskija maksaa Arvo-osuuden omistajille mahdollisen Laskenta-asiamiehen hyvän markkinatavan mukaisesti määrittelemän Lainan päättymishetken markkina-arvoisen tuoton, joka voi olla nolla. Lisäksi sijoittaja menettää mahdollisesti maksamansa ylikurssin.</p> <p>Jos Suojausinstrumentti joudutaan purkamaan Suojausinstrumenttiin kohdistuneen Lainmuutoksen, Suojausinstrumentin ylläpidosta johtuvan kulujen kasvun tai Suojausinstrumentissa tapahtuneen häiriön perusteella, Liikkeeseenlaskija maksaa velkakirjojen haltijoille Lainan Suojausinstrumentin päättymishetkellä olevan markkina-arvon, joka voi olla yli tai alle Lainan nimellisarvon.</p> <p>Luottoriskisidonnaisessa lainassa tuoton maksu ja pääoman takaisinmaksu on sidottu Viiteyhtiön luottorisktiin. Luottoriski toteutuu, mikäli yhdenkin viiteyhtiön osalta tapahtuu ns. Luottovastuutapahtuma (konkurssi, maksuhäiriö, velkojen uudelleenjärjestely, valtiollinen väliintulo).</p> <p>Tällöin sijoittaja saattaa menettää koko sijoitetun pääoman tai osan siitä ja kor-</p>

		<p>koa saatetaan maksaa alennetulle nimellisarvolle.</p> <p>Laskennallinen Pääoma määritellään erikseen kaikille Korkojaksosille viiteyhtiökohtaisesti:</p> <p><u>Viiteyhtiökohtainen Laskennallinen Pääoma:</u></p> <p>Laskennallinen Pääoma_{t,i} = Paino_i × Nimellisarvo × Häiriötön Osuus_{t,i}</p> <p>Paino_i määräytyy seuraavasti:</p> <p>Paino₁:</p> <p>Paino_i = Viiteyhtiön alkuperäinen koripaino</p> <p>Korkojaksottainen (<i>t</i>) Viiteyhtiökohtainen (<i>i</i>) Häiriötön Osuus_{t,i} määritellään seuraavalla kaavalla:</p> <p>Kaava2</p> $\text{Häiriötön Osuus}_{t,i} = \begin{cases} 1, & \text{jos ei Luottovastuutapahtumaa Korkojaksolla}_t \text{ tai aiemmin} \\ 0, & \text{jos on Luottovastuutapahtuma Korkojaksolla}_t \text{ tai aiemmin} \end{cases}$
C.11.	Listaus ja kaupankäynti	Laina lasketaan liikkeelle erillislainana (private placement), eikä sille haeta listausta arvopaperipörssiin.
C.15.	Kohde-etuuskien arvon vaikutus sijoituksen arvoon (koskee vain johdannaisarvopapereita)	Lainan arvo määritellään käytetyn Kohde-etuuden ja valitun tuottorakenteen perusteella. Tuottorakennevaihtoehdot löytyvät kohdasta C.10.
C.16.	Johdannaisarvopapereiden päättymispäivä tai eräpäivä	Jos Lainaan ei kohdistu ennaikaista takaisinmaksua, päättymispäivä tai eräpäivä on sama kuin Lainan eräpäivä. Lainan eräpäivä on 12.7.2021 tai Lopullinen Takaisinmaksupäivä.
C.17.	Arvopapereiden selvitys	Arvopapereiden selvitys tapahtuu voimassaolevien lakien ja Lainakohtaisissa ehdoissa ilmoitetun arvopaperikeskuksen sääntöjen ja määräysten mukaisesti. Arvopapereiden selvitys tapahtuu EFi:ssä.
C.18.	Kuvaus siitä, miten johdannaisarvopaperista saadaan tuottoa	Tuoton määrä riippuu Viiteyhtiön mahdollisen Luottovastuutapahtuman tapahtumisesta, Valuuttakurssikertoimesta ja Lainaan sovellettavasta tuottorakenteesta. Tuottorakenteet ja arvonkehitysrakenteet löytyvät kohdista C.9 ja C.10.
C.19.	Kohde-etuuden toteutushinta tai lopullinen arvostushinta	Ei sovelleta. Kohde-etuutena oleville Viiteyhtiöille ei voi laskea toteutushintaa tai lopullista arvostushintaa.
C.20.	Kuvaus kohde-etuuden tyypistä ja siitä, mistä kohde-etuutta koskevia	Kohde-etuus voi olla yksi tai useampia seuraavista: osake, osakeindeksi, rahasto, yhtiön luottoriski, inflaatio, valuuttakurssi, hyödyke tai indeksi. Lainan Kohde-etuuden tyyppi: yhtiön luottoriski

tietoja voi saada.	[Kohde-etuutta koskevia tietoja saa www.markit.com .
--------------------	--

Jakso D – Riskit		
D.2.	Keskeiset tiedot tärkeimmistä liikkeeseenlaskijalle ominaisista riskeistä	<p><i>Pohjola Pankkiin liikkeeseenlaskijana, sen liiketoimintaan ja toimintaympäristöön sekä tämän Ohjelmaesitteen alla tarjottaviin Lainoihin liittyy riskejä, joista osa saattaa olla huomattavia. Alla oleva riskien tiivistelmä perustuu tämän Ohjelmaesitteen päivämääränä saatavilla olleisiin tietoihin ja saatavilla olleiden tietojen perusteella tehtyihin arvioihin, eikä riskien kuvaus siten ole välttämättä tyhjentävä. Mikäli jokin tai useammat alla kuvatut riskit toteutuvat, niillä voi olla merkittävä negatiivinen vaikutus markkinoihin, joilla Pohjola-konserni ja OP Ryhmä toimii ja täten myös Pohjola-konsernin ja OP Ryhmän liiketoimintaan, liiketoiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan.</i></p> <p>POHJOLA-KONSERNIN TOIMINTAAN LIITTYVIÄ RISKITEKIJÖITÄ</p> <p>Liiketoimintaan liittyvät keskeiset riskit: Toiminnan merkittävimmät riskit ovat luottoriski, markkinariskit ja likviditeettiriskit, vakuutusriskit ja sijoitusten markkinariskit sekä kaikkeen liiketoimintaan liittyvät strategiset ja operatiiviset riskit.</p> <p>Liiketoiminnan edellytykset ja yleinen taloudellinen tilanne: Pohjola-konsernin toiminnan tuloksiin voivat vaikuttaa useat tekijät, joista tärkeimpiä ovat yleinen taloudellinen tilanne Suomessa ja ulkomailla, korkojen ja osakekurssien epävakaus ja muutokset valuuttakursseissa.</p> <p>Asiakkaiden maksukäyttäytyminen ja luottokelpoisuus: Luottoriski on Pohjolan merkittävin riski. Pohjola-konsernin luottosalkusta mahdollisesti realisoituvien arvonalentumisten arviointi on vaikeaa. Se riippuu monesta tekijästä, kuten esimerkiksi yleisen taloudellisen tilanteen kehittymisestä, asiakkaiden ja vastapuolien luottoluokitusten muutoksista, asiakkaiden luotonhoidosta tai maksukyvyyn muutoksista, vakuuksien realisointiarvoista, rakenteellisista ja teknologian muutoksista eri toimialoilla sekä ulkoisista tekijöistä, kuten lainsäädännön ja muun sääntelyn asettamista vaatimuksista.</p> <p>Maksuvalmius ja varainhankinta: Pohjola-konserni ei välttämättä kykene täyttämään maksuvelvoitteitaan niiden erääntyessä tai rahoittamaan uudelleen erääntyviä velkoja ja täyttämään sitoumuksiaan luotonantajana jos se ei esimerkiksi kykene hankkimaan rahoitusta velkamarkkinoilla.</p> <p>Markkinariskit ja pääomamarkkinoiden hintakehitys: Pohjola-konsernin olennaisimmat markkinariskit ovat korko-, valuutta-, luottospread-, hyödyke-, osake- ja volatilititeettiriskit. Muutokset pääomamarkkinoilla vaikuttavat lähinnä vahinkovakuutustoiminnan sijoitusomaisuuden tuottoihin, kaupankäynnin nettotuottoihin, maksuvalmiusreservien tuottoihin ja hoidettavista varoista saataviin palkkiotuottoihin.</p> <p>Systemiriski: Kotimaan ja kansainvälisen rahoitusjärjestelmän ja pääomamarkkinoiden keskinäisten riippuvuuksien johdosta, ulkomaisten tai kotimaisten pankkien tai muiden rahoituslaitosten taloudelliset ongelmat, saattavat aiheuttaa ongelmia myös muille finanssialalla toimiville yritysille.</p> <p>Kilpailu: Pankki-, vahinkovakuutus- ja varallisuudenhoitotoimialat ovat erittäin kilpailtuja niillä markkinoilla, joilla Pohjola-konserni toimii.</p> <p>Pohjolan strategiaan liittyviä riskitekijöitä: Pohjola-konsernin strategisena</p>

	<p>tavoitteena on olla täysin integroitunut finanssikonserni ja johtavassa asemassa yritys pankki-, vahinkovakuutus- ja varallisuudenhoitopalveluiden alalla Suomessa.</p> <p>Mahdollisiin yritysjärjestelyihin ja yhteistyösopimuksiin liittyviä riskejä: Pohjola-konserni saattaa jatkossa harkita strategisia yritysjärjestelyitä ja yhteistyösopimuksia. Ei voi olla varmuutta siitä, että Pohjola-konserni onnistuisi tällaisia hankkeita koskevien suunnitelmien toteuttamisessa tai että hankinnat ja niiden toteutus onnistuisivat odotusten mukaisesti.</p> <p>Vakavaraisuus: Pohjola-konsernin täytyy kulloinkin sovellettavien säännösten mukaisesti täyttää sen toimintaa koskevat vakavaraisuusvaatimukset, mikä on myös sen toimiluvan edellytys. Pohjola-konsernin pääomarakenteen ja vakavaraisuussuhteen muutokset voivat vaikuttaa Pohjolan luottokelpoisuusluokitukseen sekä varainhankintaan ja sen kustannuksiin.</p> <p>Jäsenluottolaitosten keskinäiseen vastuuseen liittyviä riskitekijöitä: Yhteenliittymälain mukaisesti jäsenluottolaitokset, mukaan lukien Pohjola ja OP Osuuskunta, ovat keskinäisessä vastuussa toistensa veloista sitä kautta, että ne ovat velvollisia osallistumaan toisen jäsenluottolaitoksen selvitystilanteen ehkäisemiseksi tarvittaviin tukitoimiin sekä keskusyhteisön toisen jäsenluottolaitoksen puolesta suorittaman velan maksuun. Jäsenluottolaitoksilla on lisäksi keskusyhteisön maksukyvyttömyystilanteessa osuuskuntalain ja keskusyhteisön sääntöjen mukainen rajaton lisämaksuvelvollisuus keskusyhteisön veloista. Tällä voisi olla olennainen haitallinen vaikutus Pohjola-konsernin liiketoimintaan, toiminnan tuloksiin ja taloudelliseen asemaan.</p> <p>Operatiiviseen toimintaan liittyviä riskejä: Merkittävimmät tunnistetut operatiiviset riskit liittyvät järjestelmiin, liiketoiminnan prosesseihin, dokumentaation oikeellisuuteen sekä toiminnan resursointiin.</p> <p>Vahinkovakuutustoimintaan liittyviä riskejä: Merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät riskin valintaan ja hinnoitteluun, jälleenvakuutussuojan hankkimiseen ja vakuutusvelan riittävyteen. Vakuutusriskien lisäksi merkittävä vakuutustoiminnan riski muodostuu vakuutusvelkaa ja omaa pääomaa kattavan omaisuuden sijoitusriskistä. Sijoitustoiminnan merkittävimmät riskit ovat markkina- luotto- ja likviditeettiriskit, jotka voivat toteutua sijoitusomaisuuden odotettua alhaisempaan tuottoon tai sijoitusten arvojen alentumisena.</p> <p>Ihmisen toiminnasta johtuvat katastrofit ja luonnonkatastrofit: Ihmisen toiminnasta johtuvien katastrofien tai luonnonkatastrofien perusteella tehdyt korvausvaatimukset voivat aiheuttaa huomattavaa kausikohtaista vaihtelua Vahinkovakuutuksen taloudellisessa tuloksessa. Vakuutettujen kohteiden arvonnousu, maantieteellinen keskittyminen ja inflaatiovaikutukset voivat lisätä katastrofien johdosta tehtyjen korvausvaatimusten suuruutta.</p> <p>Lainsäädäntöön ja määräyksiin liittyviä riskejä</p> <p>Säätelyyn liittyviä riskejä: Pohjola-konserni toimii kattavasti säännellyllä toimialalla. Pohjola-konsernin on täytettävä muun muassa vähimmäispääomaa ja vakavaraisuutta, taloudellisten tietojen ja aseman raportointia ja vastuuta sekä voitonjakoa koskevan säätelyn sekä osuuspankkilain ja yhteenliittymälain säännösten vaatimukset. Tietty Pohjola-konsernissa tehtävät päätökset edellyttävät myös viranomaisten etukäteen antamaa hyväksyntää tai viranomaisille tehtyä ilmoitusta.</p> <p>Oikeudellisia ja oikeudenkäyntiriskejä: Pohjolan asiakkaiden tai vastapuolten kanteet Pohjolaa vastaan voivat johtaa oikeusprosesseihin. Jos Pohjolan todetaan</p>
--	---

	<p>rikkoneen velvollisuuksiaan, se voi olla velvollinen maksamaan vahingonkorvausta. Tällaisella mahdollisella oikeudenkäynnillä voisi myös olla haitallinen vaikutus Pohjolan maineeseen sen asiakkaiden ja vastapuolten näkökulmasta.</p> <p>Veroriskejä: Verokantojen tai verolainsäädännön muutoksiin tai virheellisiin tulkintoihin liittyy veroriski. Veroriskin toteutuminen saattaisi johtaa maksunkorotuksiin tai veroviranomaisten määräämiin sanktioihin, jotka puolestaan voivat johtaa taloudellisiin menetyksiin.</p> <p>Riippuvuus ammattitaitoisesta johdosta ja henkilökunnasta: Tietyillä työntekijöillä on erityisen tärkeää osaamista ja asiakassuhteita, jonka vuoksi he ovat siten avainasemassa Pohjolan kilpailukyvyn säilyttämisen ja kehittämisen kannalta.</p> <p>OP RYHMÄN TOIMINTAAN LIITTYVIÄ RISKITEKIJÖITÄ</p> <p>Liiketoimintaan liittyvät keskeiset riskit: Liiketoiminnan merkittävimmät riskit ovat strateginen riski, luottoriski ja likviditeettiriski sekä markkinariskit, joista jälkimmäisistä merkittävimpiä ovat korkoriski ja sijoitustoiminnan riskit. Myös vakuutusriskit, operatiiviset ja compliance -riskit sekä keskittymäriskit ovat merkittäviä finanssiryhmän liiketoiminnassa.</p> <p>Liiketoiminnan edellytykset ja yleinen taloudellinen tilanne: Yleisen taloudellisen tilanteen heikkeneminen Suomessa tai kansainvälisesti voisi vaikuttaa epäedullisesti OP Ryhmän liiketoiminnan kannattavuuteen ja taloudelliseen asemaan.</p> <p>Pankkitoimintaan liittyviä luottoriskejä: Luottoriskillä tarkoitetaan vastapuoliriskiä eli riskiä tappioista, jotka johtuvat siitä, etteivät sopimusosapuolet kykene suoriutumaan sovitusta velvoitteistaan.</p> <p>Raha-, valuutta- ja pääomamarkkinoiden hinta- ja kurssikehitys: OP Ryhmän pankkitoiminnan markkinariskeistä merkittävät ovat korkotason muutoksen vaikutus korkokatteeseen ja luottospredin muutoksen vaikutus likviditeettireservin arvoon. Vakuutustoiminnan markkinariskien arvioinnissa keskeisimpiä ovat sijoitukseen liittyvät markkinariskit sekä vakuutusvelkaan liittyvät markkinariskit, joista tärkein on korkoriski. Taloudellisten tai markkinaolosuhteiden muutoksia ja niiden kokonaisvaikutuksia OP Ryhmän liiketoimintaan ja sen tuloksiin on vaikea ennustaa.</p> <p>Maksuvalmius ja varainhankinta: OP Ryhmän sisäisen työnjaon mukaan Pohjo-la Pankki Oyj turvaa OP Ryhmän keskuspankkina OP Ryhmän ja ryhmään kuuluvien yhteisöjen maksuvalmiuden sekä hoitaa tukkuvarainhankinnan. Maksuvalmiusriski on riski siitä, että ryhmä tai siihen kuuluva yhteisö ei suoriudu odotetuista ja odottamattomista, olemassa olevista ja tulevista kassavirroista tai vakuus-tarpeista ilman vaikutuksia liiketoiminnan jatkuvuuteen, kannattavuuteen tai va-kavaraisuuteen.</p> <p>Systemiriski: Yksittäisen rahoituslaitoksen ongelmat voivat muodostua useamman pankin tai koko rahoitusjärjestelmän ongelmiksi, johtuen muun muassa rahoituslaitosten keskinäisistä vastuista ja riskeistä, kaupankäynnistä sekä kauppojen selvityksestä.</p> <p>Operatiiviseen toimintaan liittyviä riskitekijöitä: OP Ryhmän liiketoiminnon edellyttävät kykyä käsitellä suuria määriä transaktioita tehokkaasti ja huolellisesti. Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista, puutteellisista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä aiheutuu taloudellista tappiota tai muita haitallisia</p>
--	--

	<p>seuraamuksia.</p> <p>Kilpailu: Rahoitus- ja vakuutustoimialalla kilpailu on erittäin voimakasta kaikilla OP Ryhmän liiketoiminta-alueilla, mikä saattaa vaikuttaa haitallisesti liiketoimintaan, toiminnan tuloksiin ja taloudelliseen asemaan.</p> <p>Vakavaraisuus: OP Ryhmän ja sen yksittäisen yhteisön tulee kulloinkin soveltuvien säännösten mukaisesti täyttää sen toimintaa koskevat vakavaraisuusvaatimukset sekä riskien ja vakavaraisuuden hallintaa koskevat vaatimukset. OP Ryhmän pääomarakenne ja vakavaraisuussuhde voivat vaikuttaa Pohjolan ja OP Ryhmän luottoluokitukseen sekä varainhankinnan saatavuuteen ja kustannuksiin.</p> <p>Vahinkovakuutustoimintaan liittyviä vakuutusriskejä: OP Ryhmässä vahinkovakuutusliiketoiminta on keskitetty Pohjola-konserniin. Merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät riskin valintaan ja hinnoitteluun, jälleenvakuutussuojan hankkimiseen ja vakuutusvelan riittävyden arviointiin.</p> <p>Henki- ja eläkevakuutustoimintaan liittyviä vakuutusriskejä: Henkivakuutus toiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät kuolevuuteen, jäljellä olevan eliniän odotteeseen (ts. pitkäikäisyyteen), työkyvyttömyyteen, asiakaskäyttäytymiseen ja liikekuluihin. Nämä tekijät ovat vakuutusriskin määräytymisessä keskeisiä, koska vakuutusmaksut ja vakuutusvelan määrä perustuvat näistä tehtyihin oletuksiin.</p> <p>Vakuutus- ja eläkeyhteisöjen sijoitustoiminnan riskit: Vakuutusriskien lisäksi merkittävä vakuutustoiminnan riski muodostuu vakuutusvelkaa kattavan omaisuuden sijoitusriskistä. Sijoitustoiminnan riskit voivat olla vastapuoli- tai markkinariskejä tai operatiivisia riskejä. Korkotason nousu alentaa kiinteäkorkoisten arvopapereiden markkina-arvoja. Jos korkotaso laskee, kiinteäkorkoisista arvopapereista tulevaisuudessa saatavat uudelleensijoitustuotot laskevat. Osakekurssien ja kiinteistöjen hintojen lasku ja muutokset valuuttakursseissa voivat laskea vakuutus- ja eläkeyhteisöjen sijoitusten arvoa ja niiden tuottoa.</p> <p>Strategiaan ja yrityskauppoihin liittyviä riskejä: Vaikka OP Ryhmä on edistynyt pankki- ja vahinkovakuutustoimintojen integroinnissa ja kasvattanut jatkuvasti asiakas- ja markkinaosuuttaan, ei voi olla varmuutta siitä, että se pystyy hyödyntämään liiketoimintojen integroimisen ja keskittämisetuohjelman tuottamat edut siten, että se tulevaisuudessa voi menestyksekkäästi myydä tuotteitaan ja palveluitaan asiakaskunnalleen. Jos OP Ryhmä ei onnistuisi toteuttamaan strategiaansa menestyksekkäästi, sillä voisi olla olennaisen haitallinen vaikutus ryhmän liiketoimintaan, liiketoiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan.</p> <p>Ostotarjoukseen liittyviä riskejä: Pohjola-konsernissa suunnitellaan toteutettavaksi OP Osuuskunnan tekemän ostotarjouksen mukaisesti rakennejärjestelyjä, joissa mm. vahinkovakuutus- ja varallisuudenhoitosegmentit siirretään pois Pohjola-konsernista OP Osuuskunnan suoraan omistukseen. Varainhoidon osalta siirto on tarkoitus toteuttaa vuoden 2015 aikana.</p> <p>Ostotarjouksen jälkeisten järjestelyjen arvioidaan vuositasolla tuovan OP Ryhmälle synergiaetuja noin 50 miljoonaa euroa, joista kulusynergioita arvioidaan olevan noin 20 miljoonaa euroa ja tuottosynergioita noin 30 miljoonaa euroa. Ei kuitenkaan voi olla varmuutta siitä, että rakennejärjestelyt onnistuvat OP Osuuskunnan odotusten mukaisesti ja että odotetut integraatio- ja synergiatavoitteet toteutuvat.</p> <p>Lainsäädäntöön ja määräyksiin liittyviä riskejä</p> <p>Säätelyyn liittyviä riskejä ja oikeudellisia riskejä: OP Ryhmä toimii voimakkaasti säännellyillä toimialoilla ja sen toimintaa koskee laaja valvonta- ja säätely-</p>
--	---

		<p>järjestelmä (mukaan lukien erityisesti sääntely Suomessa ja Euroopan unionissa).</p> <p>Veroriskejä: Veroriski liittyy verokantojen tai verolainsäädännön muutoksiin tai virheellisiin tulkintoihin, ja riskin toteutuminen saattaisi johtaa maksunkorotuksiin tai taloudellisiin menetyksiin.</p> <p>Riippuvuus ammattitaitoisesta johdosta ja henkilökunnasta: Jotta OP Ryhmä säilyisi kilpailukykyisenä ja kykenisi toteuttamaan strategiaansa, siihen kuuluvien yksittäisten yhteisöjen on palkattava ja pidettävä palveluksessaan pätevää ja ammattitaitoista henkilöstöä kaikilla liiketoiminta-alueilla.</p>
D.3.	Keskeiset tiedot tärkeimmistä arvopapereille ominaisista riskeistä	<p>Lainoihin liittyvät yleiset riskit</p> <p>Liikkeeseenlaskijariski: Pohjola ei aseta Ohjelmaesitteen puitteissa liikkeeseen laskettaville joukkovelkakirjalainoille vakuutta. Mikäli Pohjola julistettaisiin laina-aikana maksukyvyttömäksi, sijoittajien Lainaan perustuvilla saatavilla ei ole etuoikeutta, vaan niillä on sama etuoikeus kuin Pohjolan muilla vakuudettomilla sitoumuksilla ja siten voi olla olemassa riski siitä, että sijoittaja menettää sijoittamansa pääoman osittain tai kokonaan.</p> <p>Markkinariski: Markkinariskillä tarkoitetaan Lainan markkina-arvoon ja/tai lopulliseen tuoton määräytymiseen vaikuttaviin tekijöihin liittyvää riskiä. Sijoittajan tulee arvioida tuoton saamiseen liittyvää markkinariskiä suhteessa omiin tavoitteisiinsa sijoituksen tuotosta ja riskin sietämisestä tai esimerkiksi verrata Lainan arvioitua tuottoa vaihtoehtoisesta sijoituksesta saatavaan tuottoon.</p> <p>Tuottoriski: Arvopaperimarkkinoilla sijoittamiseen liittyy aina riskejä, eikä arvopaperien historiallinen kehitys ole koskaan tae tulevasta tuotosta. Sijoittaja vastaa itse omien sijoituspäätöstensä taloudellisista seuraamuksista.</p> <p>Tuotteen rakenteeseen liittyvät riskit: Lainaehtojen (laskentasääntöjen) monimutkaisuus voi johtaa siihen, että sijoittajan on hankalaa tai jopa mahdotonta verrata eri Lainoja keskenään tai verrata niitä muihin vaihtoehtoisin sijoituskohteisiin.</p> <p>Ylikurssiriski: Mikäli Lainaa merkitään tai maksetaan ylikurssiin (emissiokurssi yli 100 %), tarkoittaa tämä sitä, että sijoittaja maksaa Lainan nimellisarvoa suuremman rahasumman. Maksettua ylikurssia ei palauteta sijoittajalle.</p> <p>Riski Lainan nimellisarvon menettämisestä: On mahdollista, että Viiteyhtiön kohdistunut Luottovastuutapahtuma voi johtaa siihen, että sijoittaja menettää Lainan nimellisarvon kokonaan tai osan siitä.</p> <p>Korkoriski: Yleinen korkotason nousu laskee Lainan jälkimarkkina-arvoa. Lisäksi jäljellä olevan laina-ajan pituudella on vaikutusta siihen, kuinka suuri vaikutus korkotason muutoksilla on Lainan jälkimarkkina-arvoon.</p> <p>Jälkimarkkinariski: On mahdollista, ettei Lainalle muodostu laina-aikana jatkuvaa päivittäistä jälkimarkkinaa ja mikäli sijoittaja haluaa myydä sijoituksensa ennen Lainan eräpäivää, voi velkakirjan senhetkinen markkinahinta olla sijoitettua pääomaa matalampi tai korkeampi, mikä vaikuttaa Lainasta saatavaan lopulliseen tuottoon.</p> <p>Ennenaikainen takaisinmaksu:</p> <p>Sijoittajalla on Lainakohtaisissa ehdoissa mainituin tavoin oikeus vaatia Lainan ennenaikaista takaisinmaksua ilman erityistä syytä tai tapahtumaa. Liikkeeseenlaskija maksaa tällöin takaisin nimellisarvon kokonaisuudessaan. Takaisinmaksutavalle pääomalle ei kerry korkoa/Hyvitystä takaisinmaksupäivän jälkeiseltä ajalta.</p>

ta. Liikkeeseenlaskija maksaa Arvo-osuuden omistajille mahdollisen Laskenta-asiamiehen hyvän markkinatavan mukaisesti määrittelemän Lainan päättymishetken markkina-arvoisen tuoton, joka voi olla nolla. Lisäksi sijoittaja menettää mahdollisesti maksamansa ylikurssin.

Jos Laina maksetaan ennaikaisesti takaisin ennen sovittua takaisinmaksupäivää Suojausinstrumenttiin kohdistuneen lainmuutoksen, Suojausinstrumentin ylläpidosta johtuvan kulujen kasvun tai Suojausinstrumentissa tapahtuneen häiriön vuoksi, Liikkeeseenlaskija maksaa sijoittajille Liikkeeseenlaskijan hyvän markkinatavan mukaisesti määrittelemän Lainalla Suojausinstrumentin muutoshetkellä olevan markkina-arvon, joka voi olla yli tai alle Lainan nimellisarvon.

Mahdollinen eturistiriitatilanne Laskenta-asiamiehen suorittamissa toimenpiteissä: Pohjola Pankilla Laskenta-asiamiehen roolissa on oikeus tehdä harkintansa mukaisia toimenpiteitä, jotka voivat liittyä esim. Kohde-etuuden arvonnäyritykseen, Kohde-etuuden korvaamiseen ja tuoton laskennan korjaamiseen. Laskenta-asiamiehen tekemät ja Ohjelmaesitteen mahdollistamat toimenpiteet perustuvat yleiseen markkinakäytäntöön. On mahdollista, että sijoittajan on vaikea hahmottaa Laskenta-asiamiehen harkintansa mukaan tekemien toimenpiteiden taloudellisia vaikutuksia.

On myös huomioitava, että Liikkeeseenlaskijan ja Laskenta-asiamiehen ollessa sama taho on mahdollista, että Laskenta-asiamiehen tekemillä toimenpiteillä on vaikutusta Liikkeeseenlaskijan asemaan, mikä saattaa joissakin tilanteissa aiheuttaa eturistiriitatilanteen. Näin voi olla esimerkiksi tilanteessa, jossa Laskenta-asiamiehen harkintavalta vaikuttaa Liikkeeseenlaskijan maksuvelvoitteiden määrään. Mahdollisissa eturistitilanteissa Pohjola Pankki toimii hyvän tavan mukaisesti.

Liikkeeseenlaskun peruuttaminen: Liikkeeseenlaskijalla voi Lainakohtaisten ehtojen mukaan olla oikeus peruuttaa liikkeeseenlasku markkinatilanteen muuttuessa, merkintävilkkauksen jäädessä alhaiseksi tai jos tapahtuu jotain sellaista, joka Liikkeeseenlaskijan harkinnan mukaan voi vaarantaa järjestelynnön onnistumisen.

Suojausriski: Liikkeeseenlaskija tai suojausvastapuoli voi liikkeeseenlaskupäivänä tai sitä ennen suojautua markkinariskiltä. Markkinariskiltä suojautuminen voi vaikuttaa kohde-etuuden hintaan ja asiakkaan saamaan tuottoon.

Likviditeettiriski: Jos kyseessä on hyvin monimutkainen tuote tai markkinaolosuhteet ovat poikkeukselliset, Laina voi olla vaikeaa tai mahdotonta myydä.

Valuuttakurssiriski: Ohjelman alla liikkeeseen laskettavissa joukkovelkakirjalainoissa Lainan nimellisarvoon ja mahdolliseen tuottoon kohdistuu valuuttakurssiriski, jos niiden laskennassa käytetään Valuuttakurssierrointa, joka on eri suuri kuin 1. Silloin, kun Valuuttakurssierroin on eri suuri kuin 1, Valuuttakurssierroin määritetään Lainakohtaisissa ehdoissa ilmoitetun Valuuttaparin arvonkehityksen perusteella Lainan ehdoissa kuvatulla tavalla. Valuuttapari muodostuu Lainan valuutasta ja toisesta Lainakohtaisissa ehdoissa ilmoitetusta valuutasta.

Liikkeeseenlaskijan kriisinratkaisumenettely: Lainoihin liittyy riski siitä, että Liikkeeseenlaskijan vakavien taloudellisten vaikeuksien johdosta mahdollisesti aloitettavassa kriisinratkaisumenettelyssä Lainat saattavat joutua alaskirjauksen tai osakkeiksi muunnon kohteeksi, ja yhteenliittymään kuuluvien jäsenluottolaitosten keskinäinen vastuu ja mahdollisuus tukitoimiin ei mahdollisesti koske velkasitoumuksia, jotka muunnettaisiin osakkeiksi kriisinratkaisumenettelyssä. Tällöin Lainan arvo-osuuden omistajalla on riski Lainaan sijoitetun pääoman menet-

		<p>tämisestä osittain tai kokonaan.</p> <p>Lainoihin liittyvät erityiset riskit</p> <p>Luottoriskisidonnaisessa lainassa markkinariski on se, että Lainan nimellisarvoon ja tuottoon kohdistuu Viiteyhtiön Luottovastuutapahtuman tapahtuminen. Luottovastuutapahtuman tapahtuminen vaikuttaa myös kertyvän koron määrään laskennallisen pääoman alenemisen perusteella.</p> <p>On mahdollista, että Luottovastuutapahtuman tapahtumisen johdosta koron kertyminen lakkaa tai Lainalle ei makseta lainkaan korkoa ennen Lainan alkuperäistä eräpäivää.</p> <p>Luottoriskisidonnaiseen lainaan liittyy riski Kohde-etuutena olevan Viiteyhtiön Luottovastuutapahtumasta. Luottoriski toteutuu, mikäli Viiteyhtiön osalta tapahtuu Luottovastuutapahtuma (konkurssi, maksuhäiriö, velkojen uudelleenjärjestely, valtiollinen väliintulo).</p>
D.6.	Varoitus	Lainan tuottorakenne on monimutkainen ja on mahdollista, että Luottovastuutapahtuman tapahtuminen johtaa siihen, että sijoittaja menettää sijoittamansa pääoman ja mahdollisen tuoton kokonaan tai osittain.

Jakso E - Tarjous		
E.2.b.	Varojen käyttö	Liikkeeseenlaskut ovat osa Pankin varainhankintaa.
E.3.	Kuvaus tarjousehdoista	<p>Liikkeeseenlaskupäivä: 20.4.2016</p> <p>Merkintäaika: 31.3.2016 – 15.4.2016</p> <p>Merkintäpaikka: Merkintäpaikkana toimii Pohjola Pankki Oyj:n Pohjola Markets.</p> <p>Liikkeeseenlaskun luonne: Yksittäinen laina</p> <p>Lainan pääoma: 7.944.000 euroa</p> <p>Velkakirjan nimellisarvo ja yksikkökoko: 1.000 euroa</p> <p>Velkakirjojen määrä: 7.944</p> <p>Vähimmäismerkintä: 5.000 euroa</p> <p>Merkintäkurssi: Vaihtuva, noin 100. Enintään 105.</p> <p>Merkintöjen maksuaika: Merkintä on maksettava kokonaisuudessaan viimeistään Liikkeeseenlaskupäivänä merkinnän yhteydessä ilmoitettavalla tavalla.</p> <p>Päätökset ja valtuudet, jonka nojalla Laina lasketaan liikkeelle: Pohjolan hallituksen 23.12.2015 antama valtuutus, jonka mukaisesti Lainan liikkeeseenlaskusta on tehty päätös 18.3.2016.</p> <p>Menettely lainan yli- ja alimerkintätilanteessa, liikkeeseenlaskun keskeyttäminen, peruuttaminen, merkintäajan pidentäminen: Liikkeeseenlaskijalla on oikeus osittain tai kokonaisuudessaan hyväksyä tai hylätä sijoittajien tekemät merkinnät. Pohjola voi yli- tai alimerkintätilanteessa päättää toimenpiteistä, kuten mahdollisista merkintöjen pienentämisistä, Lainan määrän korottamisesta tai alentamisesta merkintäajan jatkamisesta tai Lainan merkinnän keskeyttämisestä. Merkintää ei voida kuitenkaan keskeyttää ensimmäisen päivän aikana. Lainan nimellisarvoksi</p>

		tulee määrä, joka vahvistetaan viimeistään Liikkeeseenlaskupäivänä. Merkintäsitoumukset: Ei
E.4.	Kuvaus kaikista liikkeeseenlaskuun /tarjoukseen liittyvistä olennaisista intresseistä, mukaan lukien eturistiriidat	Liikkeeseenlaskijan ja Laskenta-asiamiehen ollessa sama taho, on mahdollista, että Laskenta-asiamiehen tekemillä toimenpiteillä on vaikutusta Liikkeeseenlaskijan asemaan, joka saattaa aiheuttaa eturistiriitatilanteen esimerkiksi tilanteessa, jossa Laskenta-asiamiehen harkintavalta vaikuttaa Liikkeeseenlaskijan maksuvelvoitteiden määrään. Mahdollisissa eturistiriitatilanteissa Pohjola Pankki toimii hyvän tavan mukaisesti.
E.7.	Arvioidut kustannukset, jotka liikkeeseenlaskija tai tarjoaja veloittaa sijoittajalta	Arvo-osuuksien säilytyksestä veloitetaan kulloinkin voimassa olevan hinnaston mukainen säilytyspalkkio. Tehdystä merkinnästä ei veloiteta merkintäpalkkiota. Edellä mainittujen kulujen lisäksi sijoittajilta ei peritä merkinnän yhteydessä muita kuluja.